

SÖKAREN

NR 1

1978

LÖSNUMMERPRIS 7:00 inkl. moms

YOGA CENTER

"Yoga verkar allmänt harmoniserande. Men man har också god användning för yoga vid sjukdomsbotande." Så säger Jan-Axel Nordlund, den läkare som står bak-

om Yoga Center på Drottninggatan i Stockholm. — Ledare för undervisningen är Eugenia Basilewsky, som på bilden visar en avancerad yogaövning. Se sidan 2!

YOGA CENTER

en förening som sprider kunskap om den urgamla österländska yogaläran, för att göra människorna friskare och lyckligare.

Intervju: Lizzie Berg

Text o. foto: SM

För fem år sedan bildades Yoga Center i Stockholm som en ideell sammanslutning av yogalärare och -intresserade, med syfte att anordna kurser och föredrag och utbilda nya yogalärare.

Dr Jan-Axel Nordlund berättar: — Det började med att jag hade ett stort behov av att kunna skicka patienter till någon yogalärare. Jag ställde då en lokal till förfogande för Eugenia Basilewsky, här i sam-

ma hus som jag har min praktik. Sedan har det utvecklats, bland annat genom att Eugenia har utbildat nya lärare och genom föredragsverksamhet. Vi har ibland haft fina föredragshållare här, till exempel några av Indiens bästa lärare.

Vilken är Yoga Centers målsättning?

Eugenia: — Vi sprider vårt yogabudskap för att göra människorna lyckligare på alla områden.

En röst: — Man blir avstressad av yoga. De som utövar hatha yoga kommer mer i balans, det blir jämvikt i kroppen och i sinnet. Man blir inte så påverkad av yttre, negativa inflytelser. Efter en yogalektion känner man sig lugn och harmonisk.

Eugenia berättar att yogan uppkom i Indien "i forna vediska tider". Indiens vise, så kallade rishis, funderade över vad livet är, och de började meditera, drog sig tillbaka i sitt eget inre, utvecklade ett inre öra, ett inre öga, och fick kännedom om livskraften, prana, hur den manifesterar sig, och de upptäckte kraftcentra, chakras.

— Till en början spreds yogakunskapen inom vissa invigda familjer genom muntlig tradition från far till son, eller från mästare till lärjunge. Yogateknikerna hölls hemliga. När kunskapen började skrivas ner, vet man inte bestämt.

Vad är egentligen yoga?

Eugenia: — Yoga är tusentals år gamla visdomsläror om människan — exakta, beprövade tekniker för att utveckla människans fysiska hälsa, hennes karaktär, hennes koncentrationsförmåga, harmoni etc, eller, för att citera yogalärans fader Patanjali (ca 200 år f.Kr.): "Yoga är upphörande av vibrationerna i det tänkande sinnet." Bildligt talat kan man säga att yoga är utslätande av vågor i det tänkande sinnets hav. Det innebär att man i yoga går bortom intellektet — transcenderar — och upplever ett helt nytt högsta medvetande, som kallas samadhi.

Är yoga religion?

— Yoga är en av de sex indiska filosofierna, besläktad med vedanta och shankya, men räknar med Guds existens. En typisk form av yoga för alla som älskar Gud är bhakti yoga, den osjälviska gudskärlekens yoga.

Är det hatha yoga som ni sysslar med på Yoga Center?

Eugenia: — Vi håller mest på med hatha yoga, eftersom vi i vår stressade tid har störst behov av kropps-

Bild sidan 2. "Huvudståendet förbättrar blodcirkulationen i huvudet och förebygger uppkomsten av rynkor."

Sidan 3 öv. Lizzie Berg intervjuar yogaledarinnan.

Sidan 3 ned. "Yogaövningar påminner om djurens rörelser. Den här kallas 'Kobran'."

kontrollens yoga — att kunna vara avspänd, få uppleva lugn och harmoni samt hålla kroppen frisk. En frisk kropp är grunden för det personliga livet. God hälsa är en förutsättning för självförverkligande. — Men vi har också meditationskurser. Även meditation är yoga.

Hur verkar yoga?

Eugenia: — Kroppen är enligt yogaläran en yttre manifestation av prana, livskraften. I likhet med vatten som frusit till is har kropparna manifesterats av det skandliga ljuset — vibrationer har blivit materia. Yogan påverkar kroppen, och genom kroppen påverkas själen.

Kan man bli en bättre människa av yoga — så att det blir fred i världen?

— Ja, absolut! Yogan gör oss mer harmoniska, så att vi inte vill strida och vara osams. Därför är det bra om skolorna tar upp yoga — vilket också har skett som "fritt valt ämne" i Lidingö och Djursholm, där en lärarinna från Yoga Center har undervisat.

Kanske värnpliktiga skulle undervisas i Yoga?

— Ja, självklart!

Hur påverkar yoga sjuka människor, dr Nordlund?

— Man kan väl säga att yoga verkar allmänt harmoniserande. Men man har också god användning av yoga vid sjukdomsbotande. I Indien finns, vid sidan av västerländsk medicin, en traditionell indisk läkekonst, den så kallade ayurveda, som används av större delen av det indiska folket och där yoga ingår som en komponent. Jag har själv besökt en indisk läkare som heter Pandit Sharma och är chef för alla de ayurvediska läkarna och den indiske presidentens livläkare, och jag har varit med honom på hans mottagning, när han använt yoga för olika sjukdomar.

— Hatha yoga, rätt använd, har en god verkan vid ryggsjukdomar. Och yogans andningsövningar kan användas vid astmatiska tillstånd. Ja, det finns en lång rad sjukdomar, där yoga är till nytta.

Kan yoga vara bra vid mental sjukdom?

— Ja, om det inte rör sig om en alltför allvarlig sjukdom. Vid svår sinnessjukdom anses det att man skall vara mycket försiktig med yoga. — Men många gånger kan man minska bruk av tabletter och lugnande medel genom yoga — eller rent av sluta med det.

En yogalärarinna berättar att hon från sin egen erfarenhet vet att yoga kan vara till mycket stor hjälp vid mental depression: — Man likasom reser sig upp och börjar arbeta med sin kropp i stället för att ta tabletter.

En röst: — Är man trött och olustig, behöver man bara göra några yogarörelser, så piggnar man till!

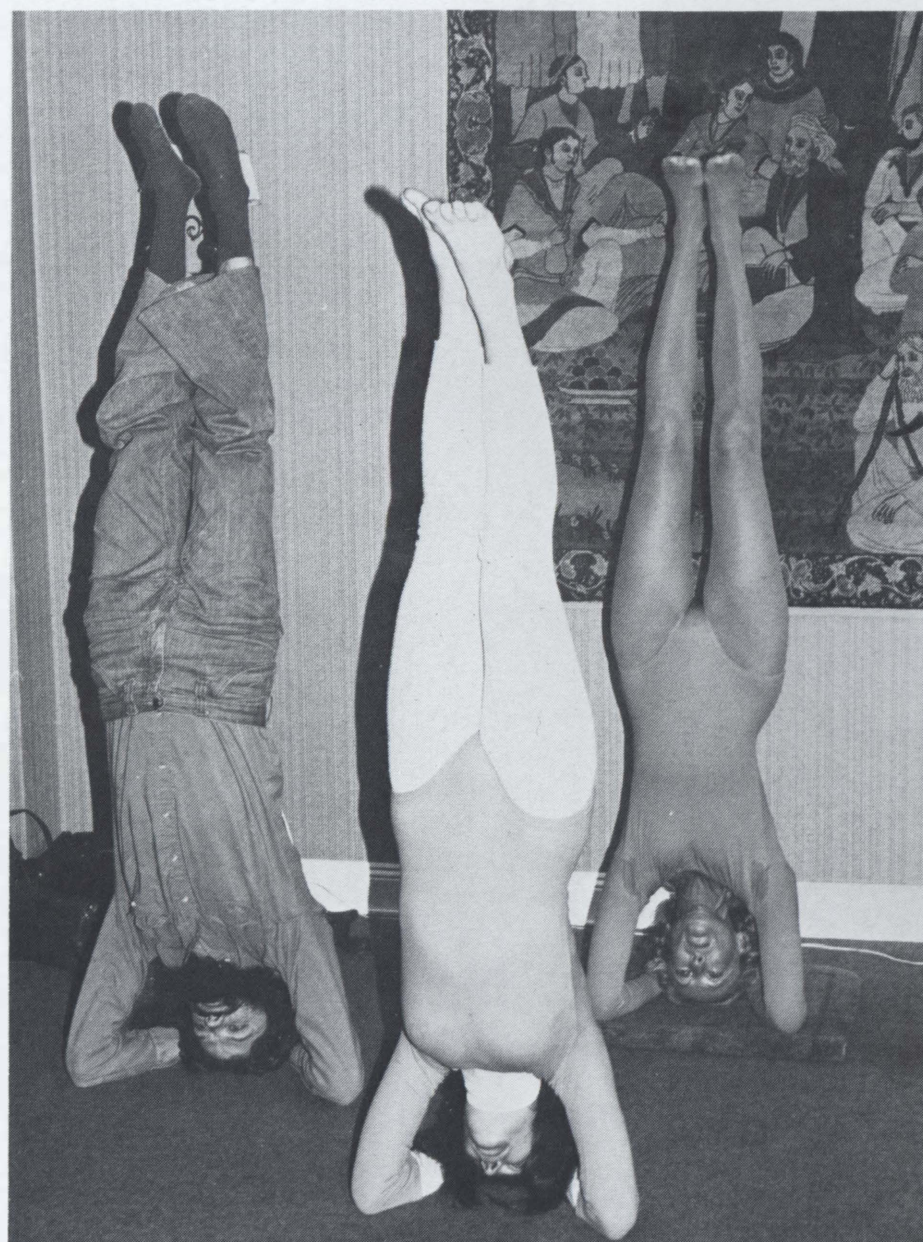
Vad är skillnaden mellan yoga och vanlig gymnastik?

Dr Nordlund: — I hatha yoga tar man hänsyn till andningen. Man synkroniserar andning, rörelse och kroppsställning. Yogan verkar på hela människan — kropp, själ och ande engageras.

Eugenia: — I vanlig gymnastik arbetar man med muskelkraft, men i yoga arbetar man med livsströmmen, prana.

Prana, vad är det?

Eugenia: — Det är den levande energin i kroppen. För att behärska livskraften skall man andas medvetet. Om man har lärt sig koncentration och tänker att man andas in och att i inandningen finns prana, då kan man styra pranan till ett visst ställe i kroppen, och på så sätt påverkar man detta ställe — och det beror på ens koncentration hur fina resultat man får.

Doktor Nordlund talar om yogaterapiens verkningar. Yoga är bra behandling inte minst för dåliga ryggar.

Eugenia berättar att hon hade svår tbc i ungdomen och att yogan hjälpte henne till hälsa.

Dr Nordlund: — Jag har också sett många människor med onda ryggar som blivit friska genom yoga. Först skickade jag sådana patienter till bra sjukgymnaster, och en del blev botade eller bättre, andra inte. Men när jag skickade patienterna till yogagymnaster, då blev det större procent förbättringar.

Dr Nordlund tillägger att det inte är fråga om några konstiga eller svåra övningar som dessa patienter får utföra, utan ganska enkla rörelser i förening med kontroll av andningen.

Andas vi inte automatiskt på rätt sätt?

Dr Nordlund: — Nej, det gör vi

inte. — Man kan säga att den andning som förekommer inom yoga, påminner om den som sångare och skådespelare använder. Den är alltså mycket prövad.

En röst: — Man skall andas med magen, med diafragman. Men de flesta människor andas med bröst-korgen, och då utnyttjar de inte lungornas fulla kapacitet.

Tidigare har här ordet chakras nämnts. Vad är det?

Dr Nordlund: — I västerländsk medicin räknar man mest med det materiella, med atomer och molekyler osv. I österländsk medicin räknar man också med det materiella men säger dessutom att människan har en osynlig arkitekt, ett kraftsystem, som verkar reglerande på den fysiska kroppen. Denna "rit-

ning" kan man kalla dubbelkroppen, och i den finns de olika kraftcentra, och det är dessa som kallas chakras. Klarseende människor kan "se" dem.

— Om man koncentrerar sig på dessa kraftcentra i dubbelkroppen, får de en bättre effekt.

— När österländska yogier sitter och "stirrar på sin navel", tycker västerlänningar att det ser mycket underligt ut, och de frågar sig: vad är det där för onyttiga varelser som bara tittar på naveln? Men det är något mycket djupt — de koncentrerar sig nämligen på det chakra som är beläget vid naveln.

— För tusentals år sedan talade vise män om dessa chakras. Och i vår vetenskapliga tid har man upptäckt endokrina körtlar just på de ställena — hypofysen, tallkörteln, sköldkörteln, brässen, bukspottskörteln, binjurarna och könskörtlarna!

— Det finns medicinfilosofier som anser att chakras påverkar de inre sekretoriska körtlarna, vilka i sin tur påverkar kroppen. Men så enkelt är det nog inte. Dessa saker är svåra att förklara. Vi får bara konstatera att de har verkningar.

När yogan verkar på den inre sekretionen, kan den väl också påverka sexuallivet?

Dr Nordlund: — Ja, det finns yoga för att förstärka och förminska sexualfunktionen.

Eugenia förklarar att yoga med

Eugenia, 16... nej, 60!, demonstrerar en yogaställning. "Efter några års träning sitter man bekvämt så här!"

"Välkomna till Yoga Center!"

inriktning på sex förekommer inom tantra yoga. Inom svart tantra, till skillnad från vit tantra, förekommer sexualmagiska riter och ceremonier.

— Förr ansågs detta omoraliskt i västerlandet, men nu verkar det tyvärr som om företeelsen blir aktuell igen. Den yoga som vi utövar på Yoga Center, berör i stället den andliga kroppen. Den s k kundalinikraften (en yttring av prana) förändligas och lyfter människan uppåt till förening med det kosmiska, till samadhi. Om kraften sänds till sex-centrum, blir den i stället sexualkraft.

Dr Nordlund tillägger att kundalini-kraften också kan omvandlas till muskelkraft eller intellektuell kraft.

Några lärare och elever vid Yoga Center visar upp yogarörelser och -ställningar, bland annat huvudståendet. Dr Nordlund förklarar att de inställer sitt sinne på ett särskilt sätt. Bäst är det när de inte tänker, inte känner, utan upplever ett annat tillstånd, vilket är svårt att beskriva.

— När kristna missionärer kom till den indiska kontinenten, var det två saker som de inte kunde förstå, den ena var reinkarnationsläran och den andra var att yogierna sök-

te tomhet, nirvana. Yogierna svarade att denna tomhet, som vi söker, kan vi inte beskriva, men i detta tillstånd upplever vi kraft, och den kraften förändrar vårt liv.

— Genom att stå på huvudet får man en andlig kraft.

Men kan inte huvudståendet vara farligt?

Dr Nordlund: — Jo, om man är gammal och har högt blodtryck. Men då får man i stället välja andra övningar.

Blir man klarare i huvudet av att stå så där uppochned?

— Man upplever det som mycket vederkvickande, man kan tänka bättre, det blir en bättre blodgenomsjölning i hjärnan.

Några röster:

— Det avlastar hjärtat!
— Blodet syresätts bättre!
— Förhöjd blodcirkulation i ögonen ger ofta bättre syn!

Dr Nordlund: — För de många människor som lider av för lågt blodtryck är huvudståendet en utmärkt övning.

När kom yogan till Sverige?

Dr Nordlund: — Till Lingiaden 1949 kom professor Goswami från Indien. Han stannade i vårt land, fick elever och utbildade lärare. Hans elev Karin Schalander har nu ett institut för hatha yoga. På sena-

re år har Skandinavisk Yoga- och Meditationsskola under ledning av Swami Janakananda från Danmark kommit hit.

Eugenia: — Våra egna yogalärare arbetar med kurser i TBV, Kursverksamheten och Medborgarskolan. Vi har också haft kurser i Finland. Som kursmaterial använder vi oss bl a av min nyutkomna bok "Slappna av med Yoga" och en av mig intalad LP-yogaskiva.

Vilka yrken är representerade bland yogaeleverna?

— De flesta eleverna är kvinnor, mest yrkesarbetande, flertalet med dåliga ryggar och felaktig andning. Männen är övervägande från stressade intellektuella yrken. Kroppsarbetare förekommer sällan. Från sjukvården kommer sjuksköterskor, sjukgymnaster och kiropraktorer. Då och då deltar i yogakurserna enstaka läkare, en och annan jurist och ett fåtal psykoanalytiker, psykologer och kuratorer. Men det finns många stressade husmödrar, som behöver vila och avspänning. Yogakurser besöks också av en del sjuka, som hoppas på bättring genom dessa rörelser. Även universitetsstuderande söker sig till yoga.

Adress: Yoga Center, Drottninggatan 88 B, 111 36 Stockholm. Tel. 08/27 41 22, 83 58 88, 15 52 26.

TM är EN OFARLIG AVSLAPPNINGSMETOD säger socialstyrelsens utredare professor Jan-Otto Ottosson

Jan-Otto Ottosson, som är professor i psykiatri vid Göteborgs universitet, fick i januari 1974 socialstyrelsens uppdrag att granska transcendental meditation, TM. I maj 1977 var hans rapport om undersökningen färdig. Som ett slutomdöme och en rekommendation har han skrivit följande:

"Avslappning som en mentalhygienisk och terapeutisk metod är sedan länge etablerad vid flera svenska psykiatriska kliniker, där den administreras av psykiatriker, psykologer och sjukgymnaster. Undervisning och praktiska övningar ingår i dessa kategoriers utbildning. Det vanliga indikationsområdet är ångest-spännings-tillstånd, där avslappning kombineras med psykoterapi eller psykofarmakologisk behandling.

Många människor kan säkert lära sig slappna av med TM och kan därmed motverka stressbesvär. Farligheten med metoden sådan den lärs ut är minimal. Det finns därför inte skäl för socialstyrelsen att förhindra metodens utövning och spridning. När det finns likvär-

diga etablerade tekniker av västerländskt ursprung — som flertalet personer torde föredra — finns heller knappast anledning att särskilt befrämja TM."

Professor Ottosson har själv låtit sig initieras i TM-tekniken, sedan han fick socialstyrelsens uppdrag. (Tidigare har han lärt sig en annan avslappningsteknik, autogen träning.) Han rapporterar bl a att kursen hölls i en vänlig och odramatisk anda. Det uppnådda tillståndet upplevde han som behagligt och menar att det "kan medföra en koncentrerad vilja, som möjliggör senare effektiv anspänning".

Ottosson:

"Initieringen skedde individuellt. Den ägde rum vid en ceremoni till vilken jag ombads medföra en liten bukett blommor, 2—3 frukter och en näsduk. Dessutom ombads jag presentera postens kvitto på kursavgiften. Gåvorna motiverades av tradition och skulle visa ceremonins karaktär av tacksamhet. Introduktören placerade gåvorna på ett altare, bakom vilket var placerat en bild av Maharishi (eller hans

lärofader Guru Dev), stänkte några droppar vatten över dem, kastade några riskorn och läste några formuler på ett för mig främmande språk. Därefter delgavs jag mitt mantra, som uppgavs vara individuellt avpassat för mig och vi mediterade tillsammans."

TM-metoden har en klar kulprägel, skriver Ottosson, dels genom initieringsriten, dels genom den profetroll som Maharishi har tilldelats och accepterat.

Många vetenskapliga undersökningar av TM har gjorts. Ottosson har tagit del av ett hundratal redogörelser. Han förhåller sig avvisande till flertalet av dem — på grunder som ofta kan förefalla otillräckliga. Han skriver: "De granskade arbetena visar en provkarta på metodiska fel och ofullkomligheter som trots en avancerad statistisk apparat gör större delen av de dragna slutsatserna ogiltiga. Vad som kvarstår som någorlunda otvetydigt dokumenterat är att TM kan ge upphov till fysiologiska förändringar av antistresskaraktär. Man kan emellertid inte avläsa hur ofta detta sker och ej heller huruvida dessa effekter är specifika för TM."

När forskare funnit att meditatörer som bestående fysiologiska förändringar bland annat har långsammare vilopuls, lägre andningsfrekvens och högre fingerpulsvolym än andra, anser Ottosson att undersökningarna inte visar att det är meditationen som har åstadkommit dessa skillnader, utan att meditatörerna kan ha haft andra utgångsvärden, dvs. ha utgjort ett urval människor som redan förut hade dessa egenskaper eller tendenser. Ottossons slutsats är att "några bestående fysiologiska effekter ej dokumenterats av TM".

Det är alltså en förutsättning hos Ottosson att TM-meditatörer kan utgöra en kategori av människor med vissa speciella, från normalbefolkningen särskiljande egenskaper, vilka inte är en följd av meditationen. Något verkligt belägg för detta redovisar han dock inte, även om en undersökning visar på

TM-undervisning.

högre utgångsvärden hos TM-meditatörer, men en annan undersökning finns, som visar motsatsen, fast den värderar han inte positivt: Man har funnit i stort sett likartade utgångsvärden, när det gäller olika personlighetsvariabler hos tre grupper, 1) sådana som ej är intresserade av meditation, 2) sådana som har deltagit i en introduktionsföreläsning och 3) sådana som deltagit i två introduktionsföreläsningar och betalt undervisningsavgift. Men Ottosson anser att "man har så liten spridning av TM-motivationen, att dessa jämförelser ej säger mycket".

Ottossons attityd är densamma som när en del personer tidigare gjorde gällande att orsakssambandet mellan tobaksrökning och cancer kunde ifrågasättas, eftersom det kunde vara så att människor med vissa egenskaper blir tobaksrökare, nämligen bl a just sådana som oftare än andra också får cancer. Men såvitt bekant har den invändningen numera ingen aktualitet.

I de publicerade TM-undersökningarna finns tydligen en genomgående tendens att transcendental meditation har gynnsamma verkningar av skilda slag. Men Ottosson har sådana invändningar som att det ibland ej redovisas hur de studerade personerna valts ut — det kan röra sig om ett selektivt och därmed för effekten av TM orepresentativt urval — och att i många fall jämförelsegrupperna, dvs. meditatörer jämförda med icke-meditatörer, inte är likvärdiga, bl a på grund av att meditatörerna kan ha egenskaper som ger dem ett annat utgångsläge än de övriga; och ibland saknas kontrollgrupper, dvs. man har studerat meditatörer utan att jämföra dem med en likvärdig grupp icke-meditatörer; en intensiv önskan hos TM-meditatörer att ha förändrats kan också vara en felkälla i en del undersökningar.

Visst skall alla brister i vetenskapliga studier påtalas. Men att de flesta av de här forskarna kanske inte har kunnat göra alldeles invändningsfria undersökningar be-

tyder knappast att alla deras resultat måste ogiltigförklaras i den meningen att ingenting anses tyda på att de funna effekterna skulle existera, utan det betyder snarare att viss tveksamhet kan kvarstå. Ottosson resonerar nog alltför mekaniskt onyanserat i kategorierna "bevisat" och "obevisat" utan att erkänna att betydande värden kan finnas i undersökningar som inte är helt invändningsfria. Säkertligen visar många av dessa studier "vartåt vinden blåser".

Men följande undersökning har Ottosson inget att anmärka på:

"30 indiska idrottsmän delades upp slumpvis på två grupper, en som praktiserade TM 2 ggr dagligen i 6 veckor, den andra som vilade i liggande eller sittande ställning under motsvarande tid. Diverse olika test utfördes före och efter 6-veckorsperioden. Det var inga skillnader i de initiala värdena. Efter 6 veckor hade TM-gruppen förbättrats signifikant mer än kontrollgruppen i prov på snabbhet (50 m löpning), vighet, stående längdhopp, ett reaktionstidstest och ett koordinationsstest. Det var också en förbättring när det gällde pulsreaktionen vid ett arbetstest, vitalkapaciteten, systoliska blodtrycket, diastoliska blodtrycket och hämoglobinhalten. Slutligen hade meditatörerna visat en större ökning i ett indiskt intelligensstest av performancetyp.

Dessa förändringar som erhållits med en invändningsfri försöksuppläggning tolkas av undersökaren som beroende på att TM har minskat ångestnivån, vilket fått presta-

1975 utsände socialstyrelsen en enkät till Sveriges samtliga psykiatriska kliniker för att få klarhet i, om intagningar i slutna psykiatriska vård åren 1972—1974 kunde ha något samband med bl a TM. Visserligen rapporterades ett säkerställt eller troligt samband med TM i åtta fall (fast det enligt Ottosson, som granskat journalerna, är osäkert om det här har rört sig om TM eller om någon annan meditationsmetod!) men professor Ottosson skriver att "intagningar i slutna psykiatriska vård hos meditatörer är ... 150—200 gånger ovanligare än i befolkningen". Det saknas alltså grund att anta att TM bidragit till utlösning av psykisk sjukdom.

tionen i olika avseenden att öka. Man hade iakttagit, att de mediterande idrottsmännen blev lugnare och mera målmedvetna i sina träningsprogram. Själva upplevde de att de kände sig mer energiska, avslappade och förmögna att träna mer effektivt."

Trots en överkritisk attityd till gjorda undersökningar måste sägas att Ottossons granskning har fått ett för TM-rörelsen gynnsamt resultat: metoden är ofarlig och kan ha ett positivt värde.

SM

Avslappnande, ofarlig mantra-meditation...

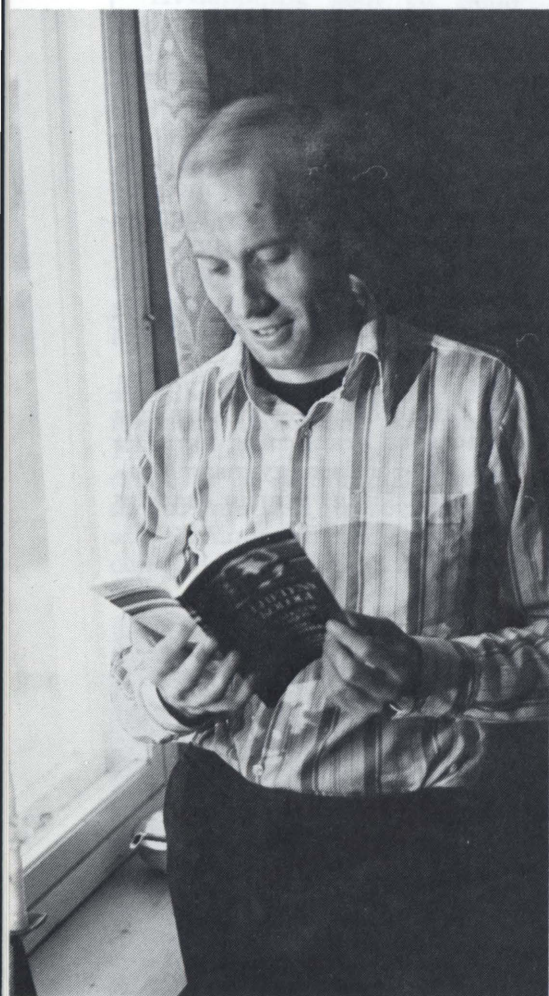
MIU-Akademien, Kärrgruvan, Norberg.

ACEM

— en norsk TM-organisation som ej är ansluten till Maharishi Mahesh Yogis rörelse.

Den är "fri från all slags guru-dogmatism och utopiska idéer om världsfrälsning".

Intervju med ARE HOLEN
av Eva och Stefan Heinstedt

Are Holen med en bok om meditation, som han skrivit, "Stillhetens psykologi".

Även i Sverige har Acem en viss verksamhet, men den är inte av större omfattning. Den svenska TM-rörelsen håller fast vid Maharishi Mahesh Yogi som ledare och auktoritet.

I somras besökte vi en TM-meditationskurs utanför Oslo, vilken arrangerades av Acem, en norsk organisation som vuxit fram ur Maharishi-rörelsen, men numer är självständig. Det sätt varpå man där sökte integrera meditationen med vår västerländska kultur fångade vårt intresse. Tekniken som användes var en nyanserad form av TM, frikopplad från Maharishi Mahesh Yogis person och filosofi.

En anledning till att Acem brutit sig ut ur Maharishi-rörelsen är att man upplevt att varje försök att vidareutveckla TM inom vår egen västerländska kultur har hindrats av den rigida och auktoritära form som Maharishi Mahesh Yogi (i det följande benämnd MMY) har pålagt sina medarbetare. En annan anledning till brytningen är de verklighetsfrånvända idéerna om en världsplan med MMY som världshärskare, guvenörssystem m.m.

Are Holen, psykolog och snart färdig läkare, är en av ledarna för Acem. Han intervjuas i det följande.

*

Fråga: Vilken är bakgrunden till att Acem är en självständig TM-organisation?

Are: När Acem startades 1966, ville vi bygga upp en organisation som skulle vara olik MMYs egen rörelse (men ändå samarbeta med MMY) eftersom vi i den saknade öppenhet och samarbetsvilja. Vi ansåg också att man skulle ställa större krav på lärare och ledare än vad man gjorde inom MMY-rörelsen.

Från 1968—69 inträffade så en rad händelser som gjorde att vi ansåg oss tvungna att skilja mellan MMY och TM-tekniken, och detta ledde till friktioner mellan oss och honom. Det var också en del ekonomiska förhållanden som vi ställde oss kritiska till; bland annat skulle vi som donationer betala in stora pengar på ett hemligt konto i Schweiz, och det saknades redovisning för hur dessa pengar användes. Det rörde sig i allmänhet om en tredjedel av inkomsterna från nybörjarkurserna. I allt var det miljonbelopp från olika länder.

I samband med att Beatles började meditera enligt TM-metoden, kom rörelsen i rampljuset på ett annat sätt än tidigare, och därför ställdes helt andra krav på ledare, uttalanden, räkenskaper och på att öppet redovisa vad man höll på med. Vi ville nu utöva en viss press på MMYs rörelse för att den skulle omorganiseras. Därför beslöt vi att hålla inne de pengar som skulle sändas till Schweiz, och detta blev den yttre orsaken till att splittring uppstod. MMY försökte då blanda sig i Acems inre angelägenheter, och 1971 avsatte han mig som ledare för organisationen — vilket han egentligen inte kunde göra, men då framstod det för mig som naturligt att dra mig tillbaka.

Nu började man inom Acem bli medveten om MMYs alltför höga tankar om sig själv och hans okritiska sätt att föra fram TM. Motståndningarna mellan Acem och MMY förstärktes, och 1972 förklarade MMY att Acem var upplöst — vilket han inte hade någon befogenhet till. Men de som varit engagerade i Acem enades ändå om att fortsätta verksamheten, och när de 1973

tog kontakt med mig och frågade om jag ville komma tillbaka som ledare för Acem, svarade jag ja efter ett halvt års betänketid. Acem blev då en organisation som representerade ett alternativ till MMYs rörelse.

Vi har en annan uppfattning om hur TM skall läras ut och hur ledare skall utbildas. Som vi ser det, stämmer inte MMYs lära och meditationens mål överens. TM leder till en annan utveckling av personligheten än vad MMY:s filosofi gör. TM frigör människans djupare impulser och hennes självständighet. Om detta skall kunna tas upp i personligheten, måste det bearbetas och integreras. Den auktoritet och organisation som finns inom MMY-rörelsen, blockerar den öppenhet och inre frigörelse som är nödvändiga för att förverkliga TM-metodens möjligheter. Som vi ser det står MMY i strid med resultaten av den meditation som han själv lär ut.

Fråga: Hur exklusiv är TM? Är det MMY som uppfunnit denna teknik?

Are: Det är ju den bild som människor har i väst. Men det är mycket vanligt i Indien att ungdomar i konfirmationsåldern får mantras. En del använder mantras med mening, andra utan; en del använder dem med koncentration, andra utan, osv. Bruk av mantras är ingenting exklusivt för MMY. Han har inte uppfunnit TM och har ingen särställning till tekniken. Det sätt att använda ett mantra på, som MMY lär ut, är inte vanligt i Indien, men det förekommer. Så han är inte den ende som har känt till och lanserat denna teknik.

Sättet att inom MMYs organisation placera honom själv i centrum uppfattar vi inom Acem som olyckligt.

Vi anser att man inom MMYs organisation i presentationen av TM koncentrerar sig för litet på själva tekniken och dess möjligheter. Kursprogrammen riktar sig till nybörjarna, och dessa får i allmänhet goda resultat under upp till ett års tid, men därefter brukar verkningarna bli mindre, något som inte behöver ske, ifall det ges instruktioner och hjälp att optimalt utnyttja metodens möjligheter.

I MMYs organisation har man flyttat tyngdpunkten från tekniken och arbetet med den till MMYs dogmatiska filosofi, tillstånd av kosmiskt medvetande, gudsmedvetande, enhetsmedvetande osv. på så sätt att man lockar med teknikens effekter, men sedan flyttar man över uppmärksamheten till MMYs lära. Detta är vad vi kallar "guru-

Acem lägger stor vikt vid grupparbete. Här ses några grupper under en weekend-kurs diskutera meditation.

betingningen". Människors goda vilja och tacksamhet för teknikens resultat riktas mot MMY som person, något som vi anser olyckligt.

Fråga: 95 procent av alla som initieras i TM-metoden slutar att meditera regelbundet efter ett halvt till ett år. Hur vill ni hjälpa människor att få bestående nytta av tekniken? Har ni ändrat på TM-metoden på något sätt?

Are: Vi använder precis samma teknik som MMY. Men vi har en annan uppfattning om på vilket sätt man skall lära sig tekniken. MMY framställer saken så att det bara gäller att meditera, så ordnar sig allt — men detta är falskt i grunden. Vår erfarenhet är att när människor börjar meditera, uppkommer automatiskt en rad verkningar utan att det sker någon djupare bearbetning. Man får på sätt och vis en gåva av meditationen, men efter en tid avtar dessa effekter och man kommer in i en mer händelselös fas. Då slutar många att meditera. De säger att det var bra i början, men sedan var det inte mycket mer med det. Detta leder ofta till den inställningen som många andra grupper för fram, nämligen att TM bara är en teknik som man börjar med. Men det stämmer inte med våra erfarenheter, för vi menar att tekniken har mycket stora möjligheter som inte tas till vara av TM-rörelsen så som den utformats under MMYs ledning.

För att en meditatör skall erfara de första resultaten, ökad energi

och avspänning, räcker det med de enkla instruktioner man får som nybörjare, men för en mer djupgående karaktärsbearbetning måste man lära sig att använda tekniken i förhållande till det som kommer upp i medvetandet under meditationen, så att man kan frigöra sina inre resurser. Detta är en lång och mycket intressant process som vi följt noga de senaste åren, och det har lett till att vi utvecklat ett eget program för uppföljning och pedagogik.

Fråga: Du är själv psykolog — menar du att TM innebär en ny aspekt inom den västerländska psykologin?

Are: Både ja och nej. Människan är densamma, men metoden, TM, är olik västerländska psykoterapimetoder. Psykoanalysen exempelvis är en konfliktorienterad metod, men det är inte TM, som inte bearbetar barndomskonflikter utan i stället företeelser i medvetandet — men effekterna blir desamma i båda fallen, om terapiprocessen genomförs riktigt. Barndomskonflikter kan komma i dagen, när man mediterar, men detta är inte nödvändigt. Meditationen öppnar för en ny sorts psykologi, som man kanske kan kalla fördjupningspsykologi eller försänkingspsykologi och som skapar en medvetenhet om psykologiska mekanismer och förhållanden, vilka aktualiseras av att man tränger på djupet och skiftar nivå i medvetandet.

De processer för att bearbeta och

få slut på spänningar och för att frigöra sidor av människan som varit tillslutna, vilka sker i samband med TM-meditation, kan man återfinna hos etablerade psykologiska riktningar, men de behöver en egen psykologisk förståelse, om man vill ha en klar och distinkt möjlighet att hjälpa människor att frigöra sina inre resurser.

En viktig skillnad mellan etablerade psykologiska riktningar och TM tror jag är att mycket av den psykologi som används kliniskt utslutande har haft som målsättning att få den psykiskt belastade människan att åter fungera hjälpligt, medan meditationspsykologin har en annan inriktning, eftersom målet inte är att TM skall vara en psykoterapi — även om meditationen otvivelaktigt har terapeutiska verkningar — utan att ge den vanliga människan möjlighet att förverkliga sina inre resurser.

TM är ett sätt att kunna lyssna bättre till sitt inre. TM ger bättre tillgång till det som rör sig inne i människan och vill ta form i hennes liv. Om dessa djupa önskningar inte får ta yttre form, byggs de upp till stora frustrationer. Avspänning och ökad energi är bra men har inte så stor existentiell betydelse. Den existentiella frigörelsen och bearbetningen av personligheten sker när meditationen används i ett större sammanhang — och det är där som vi inom Acem känner att MMYs rörelse inte har något att erbjuda.

Fråga: TM är ju, till skillnad från andra terapeutiska metoder, något som den enskilde till stor del kan göra på egen hand. Vilka implikationer kan det ha?

Are: De flesta psykoterapier sker ju i relationer till en eller flera terapeuter eller grupper. Men TM-meditatören har terapeutisk relation endast till sig själv — han är ensam i tekniken, fast han då och då kan få tillfälle att diskutera sin meditation. Men den primära processen sker inte i relation utan i ensamhet. Det gör att denna teknik får helt andra möjligheter än andra, och den nivå av personligheten som den bearbetar är mycket fundamental, om man använder den länge och intensivt.

Det bör inte vara fråga om bara ett självförsjunkande. TM-tekniken är en sak. Men dessutom har vi infört en del andra metoder i Acems verksamhet, vilka underlättar den växtprocess som meditationen ger. Vi samarbetar med Norsk Yogaskola, som på våra kurser har undervisning i hatha yoga. Vi vet att yoga ändrar kroppens muskelun-

derlag, så att det blir en bättre resonansbotten för de nya impulser och resurser som frigörs genom meditationen. Vi har också utvecklat en form av dans som är en blandning av psykoterapi, pranayama, yoga, impulsövningar m.m., vilken vi kallar "dreiva". Medan TM är ett stilla sätt att hämta ut de inre impulserna i livet, så hämtar man i dreiva ut de mer våldsamma impulserna, så att man får både en avreagering och ett slags öppning rent kroppsligt.

Vi lägger stor vikt vid att våra ledare lär sig principerna för gruppdynamik. Vi har också utvecklat en egen form av grupprocess — i vad vi kallar kommunikationsgrupper — där man har de sociala aspekterna i fokus. Det är ett slags gruppterapi som har den särprägel att den fokuserar på de sociala mönstren, som aktualiseras när man håller på med TM.

Fråga: Friska människor kan nu i större utsträckning syssla med personlighetsutvecklande tekniker. Detta kan få betydande effekter både för dem själva och för samhället, kulturen, sättet att leva. Hur ser du på det?

Are: Vi befinner oss nu i en mycket intressant period av den euroamerikanska kulturhistorien. Det sker en mycket stor prövning av nya tekniker och metoder, nya sätt att leva, både inom den etablerade psykologin och utanför den i guru- och meditationsgrupper osv. Resultatet av allt detta kan vi ännu inte skönja, men jag tror att det måste få mycket omfattande konsekvenser för samhället.

I vår tid har materialism dominerat, och teknologin har fascinerat oss. Men vi har ett behov av att komma tillbaka till naturen. Detta betyder inte att vi skall lämna vår teknologi och vårt materiella välstånd, men vår egen natur bör komma mer i fokus, och återfinnandet av denna understöds av alla dessa meditationstekniker och terapeutiska riktningar.

På grund av vad jag själv erfart och vad jag sett i andra människors liv tycker jag man kan säga att TM har bättre möjlighet än relationsbundna terapiformer och utvecklingsmetoder att ge människorna en ny förankring.

Alla dessa nya riktningar — yoga, meditation, psykologiska terapier — har en prägel av underground, de är ännu inte en del av det etablerade samhället. Men denna situation tror jag kommer att ändras, när personer med hög utbildning tar upp och integrerar dessa nya riktningar i den samtida väster-

Frivilliga i arbete på Acem-huset i Oslo, en byggnad som rörelsen köpt.

ländska kulturen.

Fråga: Är TM bra för alla?

Are: Ja, för alla som är motiverade att meditera enligt denna teknik. Man måste vara beredd att gå in i en process. Metoden är ju också mest till för vuxna människor — inte så mycket för barn och ungdomar.

TM, rätt använd, kan vara till stor hjälp även för människor med en psykopatologisk personlighetsstruktur — både för kroniskt schizofrena och mera moderata fall, om dessa människor förmår att meditera ett par gånger om dagen.

Fråga: Hur är Acem uppbyggt?

Are: Acem har olika sektioner. Vi har Norsk Meditationsskola, där människor lär sig meditera och där man inte är medlem. Vi har en förening med 2000 medlemmar. Vi har ett förlag som ger ut tidskriften Dyade samt böcker, bland andra "Stilhetens psykologi", och vi har en speciell utbildning för ledare inom rörelsen.

Ingen som arbetar i vår organisation har någon ekonomisk ersättning för sitt arbete utöver att egna utgifter kan täckas. Vi har kravet på våra ledare att de skall förvärvsarbeta eller studera och därmed vara oberoende av något slags meditationskarriär för att hävda sig i världen.

Anm. Eva Bräutigam-Heinstedt är psykolog och har bl a undersökt TMs effekter på narkomaner. Numera bedriver hon forskning inom området kreativitet vid universitetet i Lund. Stefan Heinstedt, som studerar livsmedelskemi vid tekniska högskolan i Lund, har tidigare i flera år varit verksam inom TM-rörelsen som meditationslärare.

SLAGRUTAN ett geomagnetiskt precisionsinstrument

Av Ivan Troëng

I magnetterapins stora verk "Biologiska effekter hos magnetiska fält", ett samlingsverk utgivet av fysikprofessorn Madeleine F. Barnothy, finns ett intressant kapitel om slagrutan. Det är chefen för fysikaliska laboriet vid universitetet i Paris, professor Y. Rocard, som redovisar sina försök med slagrutemän.

Inledningsvis konstaterar professor Rocard att om man låter tio slagrutemän passera en viss sträcka på tex 500 meter genom en skog och därvid märker ut de platser där utslag erhålles, kommer man att finna att alla tio får utslag på samma punkter med en avvikelse på maximalt en halv till en hel meter. Sådana undersökningar finns åtskilliga. (Han nämner Sir William Barret och Th. Besterman: "The Diving Rod" 1926, J. Cecil Maby och T. Bedford Franklin: "The Physics of the Diving Rod" 1939, Dr Jules Regnault: "Baguettes et Pendules" 1948, Dr Joseph Wustciterad och E. Hartmann: "Vorstoss in Biologisches Neuland" 1964 och S.J. Tromp: "Physical Physics".) Detta faktum menar Rocard leder till åsikten att det finns en fysikalisk faktor som orsakar slagrutans utslag.

Genom detaljerade försök har Rocard funnit att slagrutans utslag orsakas av en lokal störning hos det jordmagnetiska fältet. Han har också kunnat mäta hur stark denna fältvariation måste vara för att kunna upptäckas av slagrutemännen. Han sammanfattar sina erfarenheter, som i detalj redovisas i boken "Le Signal du Sourcier" av Y. Rocard, Paris 1964, i följande sats:

- a) En störningsgradient på 0,3—0,5 mOe per m kan upptäckas om gånghastigheten är 1 m/s.
- b) Om störningsgradienten är 2—3 mOe per m, blir utslaget mycket säkrare.
- c) Om störningsgradienten ligger under 0,1 mOe per m, är det en ren slump om den upptäcks.

Värdet 0,5 mOe (milliÖrsted) utgör precis 0,1 % av den normala magnetiska fältstyrkan i Sverige som är 0,5 Oe. Mät noggrannheten hos ett normalt portabelt instru-

ment för magnetfältmätning går ned till c:a 10 mOe. Slagrutemännen är alltså c:a 20 gånger så känsliga som ett bra portabelt precisionsinstrument.

Rocard har också funnit att en serie svaga signaler kan adderas till ett utslag. Vidare att hög gånghastighet ger kraftigare utslag än låg. Endast speciellt känsliga slagrutemän kan stillastående känna en svag darrning i slagrutan när de står över en störzon.

Rocard understryker att han inte är den förste som funnit att slagrutan reagerar för magnetiska fält. I en bok från 1693, "Occult Physics or a Treatise on the Diving Rod", av Abbé de Vallemont berättas att en magnetsten som läggs i vägen för en slagruteman orsakar utslag. S.J. Tromp beskriver i sin bok "Physical Physics" hur man får slagrutan att reagera på ett artificiellt magnetiskt fält. Joseph Wust har gått den motsatta vägen och uppmätt magnetiska störzoner på platser där slagrutan gjort utslag.

Ingen av dessa författare har dock diskuterat *hur* dessa magnetiska störzoner hänger samman med upptäckten av vatten eller källådror.

Rocard menar att man knappast kan föreställa sig att slagrutemännen kan få utslag för stillastående vatten i en damm eller för rinnande vatten i en flod.

Däremot bör han kunna upptäcka:

- a) Vatten som silar genom porösa jordarter och
- b) vatten som flyter i kanaler intill en bädd av lera.

I båda dessa fall kommer vattnet att ge upphov till en elektrisk ström. Denna elektriska ström ger en magnetisk störning. Denna strömalstrande mekanism är välkänd inom geofysiken och dess styrka kan beräknas. Dessa beräkningar visar att ett värde på 1 mOe per m knappast kan uppstå, medan värden kring 0,1 mOe måste vara ganska ofta förekommande. Tydligt arbetar en slagruteman, då han söker vatten, just på gränsen till sin förmåga.

Rocard redogör också för några "magnetiska fällor" — där utslag erhålles utan att det finns rinnande vatten. Han nämner:

- a) I jorden inbäddade järnföremål.
- b) Vissa bergarter, tex basalt, kan magnetiseras genom blixtnedslag.
- c) På platser där man haft en eld kan järnoxid i jorden ha reducerats till järn som leder till en störzon.

Det är välkänt att slagrutan ger utslag för gamla brandplatser liksom ibland för gamla gravar.

Genom ett enkelt prov kan en slagruteman testas. Man lägger en spole på marken och strömmen slås ömsevis av och på varvid man konstaterar om utslagen kommer endast när ström är påslagen.

Med samma anordning kan man träna upp de flesta människor till att bli slagrutemän, d.v.s. lära sig känna skillnaden i klykan när strömmen är påslagen resp avslagen.

MAGNETTERAPI

ett nytt hälsomedel

informativ skrift som sändes mot kr 10:— på postgiro 25 20 64 - 1. Även viss utrustning kan erhållas.

IVAN TROËNG

Mäsvägen 63, 312 00 Laholm

HOROSKOP

Ditt personliga födelsehoroskop handtecknas och tolkas. Uppgift om tid och plats för födelsen erfordras.

Mot postförskott.
60:— + portoutg.

Astrolog Per Dahlin

Pl. 1253, 830 43 Ås

Elev vid polaritetskurs visar hälsoställning. Foto: Lennart Zachén.

POLARITETS-YOGA

en konst för att skapa energibalans i kroppen

Polaritetsyogan har skapats av Randolph Stone, amerikansk kiropraktor, osteopat och naprapat. 1912 började han, en immigrant från Österrike, i Chicago sin verksamhet inom naturläkekonsten. Han var otillfredsställd med den västerländska medicinska synen på människokroppen: han trodde att kroppen är något mer än muskler, körtlar och nerver — att det finns ett magnetiskt fält som styr de grövre substanserna. Därför började han studera andra kulturers och tiders läkemetoder. Han reste i många länder för att öka sina kunskaper om naturligt helande. I Kina och Frankrike arbetade han i flera år med akupunktur och läkeväxter. Han studerade Indiens ayurvediska medicin-

system, indiska yogaläror, österländska massagetekniker, meditation, hälsobad, ädla metallers inverkan på människokroppen, homeopati, zonerapi, hermetisk filosofi samt skilda folkhälsörelser. Till slut kunde han i väst presentera en syntes av österlandets filosofier och naturliga läkemetoder. Denna syntes kallade han *polaritetsterapi*.

Polaritetsterapin går ut på att det runt omkring och genom allt levande finns en energiström i ett elektromagnetiskt fält, den så kallade *pranakraften*. Det är viktigt, säger Stone och hans efterföljare, att denna ström är jämnt fördelad på människokroppens alla delar. Men på grund av skilda slag av obalans hos oss själva och vår omgivning

uppkommer obalans i livsströmmen: det blir för mycket energi på vissa ställen och otillräckligt på andra. Som följd därav går strömmen långsammare, cirkulationen blir sämre — och vi erfar smärta, spänningar och även emotionella svårigheter.

Anhängarna av Randolph Stones polaritetsyoga anser att den är en vetenskap som exakt beskriver hur livsströmmen, prana, fungerar och vilka tekniker som vi kan använda för att åstadkomma en balanserad och hälsogivande ström genom kroppen.

Termen polaritet kommer "från det faktum att det finns två poler hos allting i universum: in- och utandning, manlig och kvinnlig ener-

gi, negativa och positiva elektriska impulser osv." — "När en god polaritet mellan två poler har upprättats, och styrkan hos den ena balanseras av den andra, då kommer ljuset och medvetenheten, man blir avslappnad och kroppen börjar läka sig själv." En person "i balans" utmärks av god hälsa och vitalitet och vidare bl a av ett klart sinne samt en känsla av djup avslappning och välbefinnande.

Polaritetsrörelsen upplyser att de tekniker man använder inte är magiska, psykiska eller medicinska. Inte heller är de knutna till någon särskild religiös tro. Vissa delar av polaritetssystemet har använts i tusentals år, medan andra delar utgör en ny och förfinad tillämpning av naturliga läkemetoder från öst och väst.

De kunskaper som Randolph Stone förvärvade använde han i sin läkargärning. Han sägs ha gett tusentals lidande människor bot eller lindring från många av de mentala och fysiska åkommor som den moderna människan har skaffat sig genom att allt mer fjärra sig från naturen.

Stone lär att vi för att bli friska måste förstå hela vår varelse — ande, själ och kropp. Människans strålningsenergifält är ett grundläggande faktum. Vi kan påverka det genom vad vi äter och dricker, genom fysiska övningar och manipulationer, genom de ställningar vår kropp intar och genom den omgivning där kroppen befinner sig.

Numer är Randolph Stone närmare 90 år gammal och bosatt i Indien. I väst existerar en livaktig polaritetsrörelse som bygger på hans tankar och erfarenheter. I USA finns The Polarity Health Institute, Shasta Forest Lodge, Fall River Mills, California 96028, och även andra centra för polaritetsyoga. Dessa centra är utbildningsenheter utan profitintresse med inslag av biodynamisk odling efter stjärnkalendrar, odling av kosmiska energier i groddar, gräs, grönsaker och frukt, vidare vattenterapier, studier av läkeörter och av ädla metallers inverkan på människokroppen, rörelseövningar för vitalitet och naturlig skönhet. I Sverige företräds polaritetsyogan av framför allt Anders B-son Johansson (Invernessv. 9, 182 76 Stocksund, tel. 08/85 59 28, eller genom bokhandeln Vattumannen, Drottninggatan 83, Stockholm, tel. 08/10 96 15) vilken håller kurser i ämnet. Den träning som förekommer på kurserna syftar till koncentration av den individuella livsströmmens energi för vitalisering av tanke- och känsloliv.

Polaritetsterapins fem punkter

Polaritetsterapin har fem huvudpunkter, som syftar till att balansera livsenergiflödet i kroppen.

1. En manipulativ teknik, som består av enkel och mjuk beröring med händerna av vissa känsliga punkter på kroppen, vilka Stone beskrivit i sina böcker. Detta syftar till att genom energiutstrålning från händerna stimulera de energicentra i kroppen vilka på sanskrit kallas chakra, samt att ge varje människa en känsla av att vara i balans med sig själv och med sin miljö.
2. En serie "lätt tänjande övningar" som kombinerar ljud och rörelser. De skapar vitalitet och ger individen kännedom om sitt hälsotillstånd. De kan lätt utföras under det dagliga arbetet.
3. En "polariserad diet". Genom att använda skatvisk föda bestående av vegetabilier, bl a örter, gräs och groddar, rensar och förädlar man kroppen gradvis genom att låta ämnesomsättningen balanseras av harmonigivande föda.
4. Ett positivt och klart tänkande, vilket syftar till en upplevelse av mental hälsa. Detta är den mest subtila och dynamiska aspekten av polaritetsterapin och är kraften som gör det möjligt för den studerande att fortsätta på egen hand och medvetandegöra de framsteg han gjort genom att praktisera polaritetsterapins olika delar.
5. För balansering av energiflödet i livsströmmen inom kroppen erbjuds strålningsenergibehandlingar av terapeut: 1. allmän behandling, 2. utökad behandling, diagnostisering av energiblockeringar, 3. dietkonsultation enligt födelsehoroskop.

De som deltar i polaritetskurserna bör acceptera en diet fri från kött, fisk och ägg samt leva utan rökning, alkohol och narkotika.

Anders B-son Johansson leder en kurs i Strindbergshuset, Stockholm. Foto: Per Sellmann.

FÖRSVAR FÖR EN FÖRLEGAD VÄRLDSBILD

Rubrik i New Scientist, 14 juli, 1977.

En iakttagelse som man ofta kan göra är att vetenskapsmän och vetenskapsjournalister kan vara utomordentligt kritiska och fordrande, när det gäller utlåtanden och rapporter som är positiva till existensen av paranormala företeelser. Nästan ingenting anses då hålla måttet, när nog allt förkastas som underhålligt, ogiltigt. Man skulle kunna tro att de där personerna är starkt kritiskt begåvade. Men, ack, när det är fråga om åsikter som de själva delar, då kan de acceptera nästan vad som helst, då frågas inte mycket efter bekräftelser, kritisk granskning, källornas kvalitet etc.

I den populärvetenskapliga tidskriften "New Scientist", sommarnumret 1977, har några mediokra skribenter fått angripa det "paranormala" i stora, okritiskt negativa artiklar under den övergripande rubriken "Paravetenskap".

Graham Massey, som är "producent för BBC 2:s Horizon-program", inleder med en granskning av Bermudatriangel-mysteriet, framför allt författaren Charles Berlitz två böcker i ämnet, bestsellern "The Bermuda Triangle" (sv. övers. "Dödens triangel", Askild & Kärnekull, 1976) och "Without a Trace". Nu är det inte svårt att påvisa felaktigheter i den "troende" litteraturen om triangeln — som påstår att flygplan och fartyg försvinner under mystiska omständigheter i ett område utanför Floridas kust — men Massey gör det inte på ett skickligt sätt. Han påpekar att "alla" historierna kring triangeln bygger på enstaka eller anonyma källor — bekräftelser saknas — men till stor del nöjer han sig själv med påståenden utan att alls, eller riktigt, ange sin källa. Möjligen är det bibliotekarien Lawrence Kusch kritiska och avslöjande bok,

"The Bermuda Triangle Mystery — Solved", som han hämtar sina informationer från, men i så fall skulle detta ha nämnts.

Massey hänvisar till sådana källor som "amerikanska kustbevakningens uppteckningar", en "fullt dokumenterad rapport", "mottagningsstationens radiologg", "en kommandörkapten Wirshing" etc. utan närmare precisering och utan att nämna *vem* som studerat dessa källor eller haft kontakt med uppgiftslämnaren. Det förefaller som om Massey har skrivit av från onämnda källor, vilkas vederhäftighet läsaren alltså inte kan bedöma. I övrigt använder han gärna försäkrande uttryck som "faktiskt" och "i verkligheten".

Men Massey redovisar också några få egna kontroller. Han har bl a talat med NOAA, National Oceanographic and Atmospheric Administration, och på det sättet funnit att en viss uppgift hos Berlitz är felaktig.

En viktig upplysning av Massey — och som kommer från Lawrence Kusch? — är att försäkringsbolaget Lloyds i London meddelar att inte fler fartyg går förlorade inom Bermudatriangeln än på haven i övrigt — den amerikanska kustbevakningen sägs lämna liknande besked — fastän detta område är ett av de livligast trafikerade i hela världen.

Men någon stark vidräkning med triangelmysterie-litteraturen är denna artikel inte. Massey hör också till de illitterata personer som buntar ihop Bermudatriangeln med UFOs, ESP, spöken, astrologi, "Gellermani" etc. och kallar detta "pseudovetenskap", dvs. oäkta vetenskap. Men givetvis har inte sensationslitteraturen om triangeln något med vetenskap att göra, och

kan således inte heller betecknas som pseudovetenskap.

En viss Ian Ridpath, vilken presenteras som författare till en bok med titeln "Worlds Beyond. A Report on the Search for Life in Space", framträder med en svag, starkt vinkad anti-UFO-uppsats. Ridpath har mycket dåliga ämneskunskaper och gör sig skyldig till flera felaktigheter — såsom att UFO-forskare skulle vara överens om att åtminstone 90 procent av alla UFO-iakttagelser kan förklaras vara missuppfattningar av naturliga fenomen eller människotillverkade föremål — fastän den ledande experten astronomiprofessor Hynek anser att omkring 20 procent är oförklarade. Uppgifter från amerikanska flygvapnet återges okritiskt — fastän Hynek, som i många år var knuten till flygvapnet som vetenskaplig UFO-konsult och fallundersökare, gör gällande att flygvapnets UFO-undersökningar saknade vetenskaplighet. Betty och Barney Hills "klassiska" upplevelse beskrivs alldeles oriktigt, utan omnämnande av att uppgifterna om "bortrövandet" kom fram först genom hypnos. Philip Klass, som otvivelaktigt klarat ut några tidigare oförklarade UFO-fall men som inte är en ofelbar eller ens en objektiv forskare, återopas ensidigt och okritiskt, exempelvis om Pascagoula-fallet, medan Hyneks mening ignoreras.

Dr Joseph Hanlon, som gjort sig känd för sina gissningar om Gellerundersökningarna vid Stanford Research Institute i Kalifornien, bidrar med en artikel som föraktfullt kallas "Skedböjningsvetenskapen". Om professor John Taylor skriver

Forts. på sidan 18

Per Ragnar: Reflexioner

Så har det kommit en ny Galluprapport. Den berättar om ett starkt ökat religiöst intresse i Amerika. 1977 hörde 107.367.718 amerikanare till något religiöst samfund, vilket är en ökning på närmare miljonen från föregående år. 42 procent av USA:s befolkning säger, att de går i kyrkan eller i någon synagoga minst en gång i veckan. Och 6 av 10, berättar statistiken, menar att "religiös tro är något mycket viktigt".

Sex miljoner mediterar enligt Maharishis metod, fem miljoner

sysslar med yoga, tre miljoner tillhör någon karismatisk rörelse och två miljoner bekänner sitt intresse för österländsk religion.

Kyrkstatistiken måste ju vara en skrämmande läsning för våra svenska kyrkomän. Här hemma sysslar kyrkbesöksstatistikerna med Nollkommanånting procent och inte ens ett expressivt kyrkspel, som just nu visas i Stockholm, drar några större skaror. Fast det svenska prästerskapet kanske tänker så här: Vi influeras väldeliga av det som händer i Amerika. Det gäller musik, litteratur, teater. Kanske sköljer snart denna samfundsreligiositet in över vårt land? Gud give att det vore så.

Nu finns det några kommentarer till den amerikanska rapporten, gjorda av Pollster George Gallup Jr. som får en att haka till. Det står:

— Religionssamfundens betydelse för samhället växer, men moralen förlorar sitt inflytande. Medan amerikanerna kan verka imponerande religiösa vad beträffar yttre, religiösa manifestationer, så tyder mycket på ett brett gap mellan tro och trons praktiserande.

Detta är uppenbarligen undersökarnas upplevelser och erfarenheter av samtalen med de intervjuade.

Kan det manne vara så, att i allt osäkrare tider, där det

amerikanska samhället fått väldeliga törnar både utifrån och invändigt, så ökar man sin kyrkogång, för att freda samvetet? Vietnam-krig, Nixon-moral, den alltmer uppenbara fattigdomen och arbetslösheten i det amerikanska samhället, allt detta har satt fläckar på det stolta stjärnbaneret. Fläckar som även den mest konservativa är medveten om men inte orkar eller vill se. Än mindre ta itu med. Då är det lättare att gå en vända till kyrkan. Be sin bön, sjunga en psalm, lägga sin kollektslant och sen gå ut i medvetandet om att man är en god, bekännande religiös medborgare. Är det så, vilket Gallup tycks vilja antyda, ska vi väl hoppas att vi slipper ta över den moralen från det stora landet.

Jag tror ljuset ska komma från de i Amerika 15 miljoner som står utanför de officiella kyrkbyggnaderna. Från dem som rubricerar sej sökare och som i vardagsvarat försöker leva och praktisera den gudom eller det kärleksbud de bekänner sej till.

Vi har haft nog av bullrande, tomma tunnor, av ljudande, till intet förpliktigande malmklangar och klingande, intet bjudande cymbaler. Världen behöver *verksamma* människor, med Buddhas nakna fötter, Krishnas enkla flöjt, Mohammeds vardagshänder och Jesu kärleksfulla ögon.

SVENSK PSYKISK FORSKNING PÅ 1800-TALET

Med anledning av att Sällskapet för Parapsykologisk Forskning har funnits i 30 år — det bildades den 27 november 1947 — skriver Ingemar Nilsson bl a följande i sällskapets tidskrift SPF-information, nr 16:

Inför det stundande jubiléet kan det vara på sin plats att erinra om att vårt nuvarande sällskap inte är det första i Sverige. Redan 1890 bildades i Stockholm det Svenska samfundet för psykisk forskning. Dess tryckta stadgar utvisar att det engelska sällskapet, grundat 1882, utgjort förebild.

Dess syfte var att undersöka företeelser som "hypnotism, mesmerism, mental suggestion, somnambulism, clairvoyance, magnetisk fjärrverkan, 'deuteroskopi', 'psy-

kometri', olika slag av telepati (tankeöverföring, hallucinationer, aningar, varsel, visionära tillstånd), spiritism, ockultism m m".

Liksom vårt nuvarande sällskap stod det kritiskt till spiritistiska och teosofiska förklaringar av fenomenen. Bland medlemmarna märktes många läkare och andra intresserade ur samhällets aristokrati. Drivande kraft var skriftställaren Carl von Bergen. Men redan efter några få år tycks verksamheten ha dött ut. Några bevarade protokoll från samfundets möten känner jag inte till. Gör någon annan det?

(Sällskapet för Parapsykologisk Forskning, Box 40243, 103 44, Stockholm.)

Parapsykologi-institut i Göteborg

I SPF-information, nr 16, finns även följande notis, skriven av Ingemar Nilsson:

Ett "Institut för psykologisk och parapsykologisk forskning" har inrättats i Göteborg av Adrian Parker, Ph. D. Syftet är dels att ge kurser i parapsykologi, drömpsykologi, "altered states of consciousness" m m, dels att bedriva forskning "inom området för humanistisk psykologi". Adrian Parker har i år (1977) erhållit sin doktorsexamen från University of Edinburgh (John Beloffs institution) genom en avhandling om "Experimental effects in ESP-research". Vid institutet bidrar också psykologer och fysiker. Institutets adress är: S:t Pauligatan 9, 416 60 Göteborg. Tel: 031/15 48 14.

DÖDEN I USA OCH DÖDEN I INDIEN

EN DÖDSFÖRNEKANDE KULTUR

USA är troligtvis det land där man nått längst i förnekandet av döden. Där finns det tex nu särskilda centra för djupfrysning av avlidna. De jordiska kvarlevorna efter människor — som vill och kan betala för det — förvaras i särskilda byggnader i väntan på att vetenskapen och tekniken kommit så långt att man kan tina upp kropparna och återföra dem till livet¹.

USA är också det land där begravningsväsendet (läs: begravningsindustrin) tagit sig de orimligaste proportioner. De sörjande har ingen möjlighet att värja sig mot smarta affärsmän, som skningslöst utnyttjar deras desorientering och underläge i en svår situation för att snabbt få dem att gå med på enormt påkostade begravningar för sina avlidna anhöriga. Detta är åtminstone det intryck man får av Jessica Mitfords "The American Way of Death" (1963), som är en svidande vidräkning med den här sortens amerikanska "business".

År 1960 var amerikanernas utgifter för begravningar 1,6 miljarder dollar enligt officiella beräkningar. Den summan jämnt fördelad på det totala antalet avlidna samma år (1,7 miljoner döda) gör en kostnad av 942 dollar för varje avliden, de dödfödda inräknade.² De 1,6 miljarderna dollar var emellertid endast vissa privata utgifter för begravningar. Jessica Mitford beräknar att om man inkluderar även samhällets utgifter för begravningar, kostnader för transporter av döda mellan olika orter, kostnader för gravplatser, begravningsblommor, o s v, blir de totala utgifterna för vad man kallar "the care and memorialization of the dead" (vården och minnet av de döda) snarare 2 miljarder dollar. En vuxen amerikans begravning, som inte bekostas med allmänna medel, skulle enligt dessa beräkningar kosta i genomsnitt 1 450 dollar.³

Medelinkomsten i USA år 1960 var enligt officiella källor 6 900

dollar.⁴

De höga begravningskostnaderna hänger samman med bl a användningen av dyrbara kistor — med tonvikt på precis samma värden man lärt sig uppskatta i livet, nämligen "bekvämlighet, hållbarhet, skönhet, konstskicklighet". Till rutinen hör också att liken balsamerar, sminkas, kläs upp och arrangeras så att de ser ut inte som döda, men som sovande inför de anhörigas sista farväl. Begravningsentreprenörernas strävan tycks vara att i de efterlevandes medvetande helt utplåna begreppet död.

Till detta bidrar inte minst begravningsmänniskornas vokabulär. En helt ny terminologi har utvecklats som ersättning för gamla ord som ju nämnde sakerna vid deras rätta namn. Naturligtvis uttalar man inte orden död (dead) och dö (die) utan säger avliden (deceased) eller "utandas sin sista suck" (expire). Man talar inte heller om en avlidens aska (ashes) utan använder omskrivningar som "cremated remains" och det troligen därav nybildade "cremains" (ung. = kremade kvarlevor). Det heter inte längre kyrkogård (graveyard) eller begravningsplats (cemetery) utan "minnespark" (memorial park).

Svepningar används inte längre. I stället bör man hålla sig till handsydda klänningar, kostymer, negligéer och accessoarer för "gravbruk". Döda kroppar benämns vanligen "loved ones" (kära), men begravningsetiketten föreskriver att ett visst lik nämns vid namn — som om det fortfarande levde — tex: "Mr Jones is in room 215" (herr Jones är i rum 215). Mr Jones förevisas i ett "slumber room" (slummerrum, vilorum) förvandlad till "a Beautiful Memory Picture" (en vacker minnesbild) — gärna med favoritpipan i handen, o s v. (En rolig satir över det amerikanska begravningsväsendet är Evelyn Waughs "The Loved One" — på svenska "Den käre bortgångne".)

Den amerikanske sociologen Robert Fulton har påpekat att begravningsentreprenören i USA har mot-

stridiga krav på sig: dels skall han dölja dödens realitet för de efterlevande som inte längre torde känna det stöd som religionen en gång gav de sörjande, dels måste han i egenkap av affärsman visa på de speciella tjänster han har att erbjuda, något som ofrånkomligen riktar uppmärksamheten mot den döda kroppen. När han gör detta ådrar han sig emellertid vrede och fientlighet från ett samhälle som erfar ett växande behov av att förneka döden. Att i detta läge presentera liket så fördelaktigt och "livslevande" som möjligt blir den bekvälmaste utvägen ur dilemmat.⁵

Det finns i USA en alternativ lösning på problemet hur man skall kunna undvika allt som har med döden att göra och det är "retirement city movement". De gamla, dvs de som har största sannolikheten att dö, uppmanas att flytta ut till segregerade pensionärssamhällen, varigenom familjära, vänskapliga och sociala band till dem löses upp och man knappast behöver befatta sig med vare sig deras död eller sorgen efter dem när tiden kommer. Sådana samhällen existerar redan i stort antal.⁶

EN ICKE DÖDSFÖRNEKANDE KULTUR

Journalisten Madeleine Kats har skrivit "Jag... De. En bok om Indien", där hon framförallt försöker skildra Indien inifrån. Hon skriver om likbränning i staden Benares, som ligger vid den heliga floden Ganges:

"Döden i Indien är skamlös, naken. Ingen skylande kista, ingen mildrande blomsterskörd, inga griftetal, ingen högtidlig tystnad, ingen lindrande skönhet, ingen helgd och ingen vördnad. /.../ Vi såg den döda kvinnan svept i rött tyg, såg liket sänkas ner i vattnet och tas upp igen med tyget klistrat kring kropp och ansikte, profilen avtecknar sig tydligt. Det syns att det är en människa. Den läggs hel och hållen på den lilla vedtraven — inte täckt av ved som vi inbillat oss, ved är dyrbar vara — och så tän-

Foto av indisk likbränning:
PER SELLMANN

der man på utan vidare omständigheter. /.../ Bredvid likbålet sitter några ur begravningsföljet och väntar, det tar lång tid, de pratar och skrattar medan bålet ryker. I närheten arbetar barberarna med nya begravningsföljen, det är alltid några som väntar, här har likbål brunnit i tusen år utan uppehåll. Många gamla slår sig ner i Benares, det är bra att dö här."⁷

Det begravningsförfarande som här beskrivs förefaller vara så olik det amerikanska som överhuvud kan tänkas. Man får anta att det är en konsekvens av bl a det indiska folkets religion och världsbild.

Religioner i Indien

Det finns i Indien många religioner som existerar sida vid sida, men befolkningens flertal, eller cirka 84 %, bekänner sig till hinduismen som representerar den äldsta inhemska traditionen. Två andra inhemska trossamfund är jainismen och sikhismen som tillsammans omfattar drygt ett par procent av befolkningen. Buddhismen, som en gång utgick från Indien, har numera relativt få anhängare (ca 0,7 %). Av främmande ursprung är landets näst största religion, islam, som omfattas av cirka 11 % av befolkningen. De kristna utgör omkring 2,4 %. Dessutom finns en liten minoritet parser (zoroastrer).

Det är för hinduerna som Benares är en helig stad och Ganges är den heliga floden.

Något om den hinduiska världsbilden

Det är svårt att i några rader sammanfatta den hinduiska världsåskådningen då man sagt om hinduismen "att man inte kan påstå något om den som inte också kan bestridas". Det finns emellertid tankar i hinduismen som är fundamentala och gemensamma för alla. Särskilt väsentlig för synen på döden förefaller tron på reinkarnation och karma att vara.

Reinkarnationsläran (eller själavandringsläran som den även benämns) innebär att varje människa funnits till före sitt nuvarande liv och att hon gång på gång skall återfödas till ny existens. Den enskilda människans innersta jag (Atman) är oförstörbart. När kroppen dör, övergår jaget i en annan kropp, och så sker i en oändligt lång kedja av återfödelser, tills Atman slutligen

befrias från cykeln av födelse och död.

Karma, som betyder "handling", är oskiljaktigt förbunden med läran om reinkarnationen, ty det är en människas handlingar i ett liv som blir bestämmande för hur hennes nästa liv kommer att gestalta sig.⁸ Målet för människan är att ernå befrielse från återfödelseernas kretslopp och vinna definitiv förening med guddomen, den oändliga, oföränderliga Brahman, världssjälén. Ty egentligen är Atman och Brahman, fastän skenbart åtskilda, en och samma substans. Detta finns uttryckt i sanskritformeln "tat tvam asi": "det är du".

Läran om reinkarnation och karma är så fundamental för hinduernas livshållning — liksom den är det för de flesta andra asiatiska folk — att den är höjd över varje

tvivel. Författarinnan Nancy Wilson Ross skriver härom: "Tanken att varje människa måste genomgå en serie liv är för en vanlig hindu lika självklar som för västerlänningen att man i ett och samma liv måste genomleva barndom och mogen ålder".⁹

Den cykliska synen på tillvaron återfinns man överallt i den hinduiska tanken. Allt liv uppfattas som ett led i en stor rytmisk process. I naturen återspeglas denna redan i årstidernas rytm, men man tänker sig hela världsalltet indraget i denna periodicitet. Tiden uppfattas inte som hos oss gå från det förflutna mot framtiden, utan kretsar i oerhörda cykler som ständigt återkommer, växer och försvinner.

Slutligen skall sägas om hinduismen att fastän den vanligen beskrivs som en religion är den vida

mer än en religion i västerländsk mening — den är en del av livsstilen och beteendemönstret i Indien, en del av den dagliga tillvaron.

Det gamla bruket i Indien att bränna människans lik och därefter strö askan i en flod förefaller logiskt med hänsyn till hinduernas världsbild och det hänger troligen samman även med deras människosyn.¹⁰

Det är intressant att jämföra den österländska synen på personligheten med den västerländska. Det kristna begreppet personlighet hör tydligt samman med den kristna tron på odödlighet: man tror på personligheten som något evigt, annars blir hela uppståndelse tanken meningslös.

Österlänningar däremot är inte på samma sätt benägna att se personligheten som något som till varje pris måste bevaras. Frälsningsidealet som det uttrycks i Upanishaderna av Yajnavalkya innebär en fullständig avpersonalisering: det enskilda självet blir till allsjälvet (Atman uppgår i Brahman) utan att något individuellt eller eget blir kvar.¹¹ Madeleine Kats uttrycker det så, att indierna ser personligheten som en slöja att riva bort, en slöja som döljer den *opersonliga* människosjälen Atman. Hon nämner i detta sammanhang också att det gamla Indien inte har några historiska verk, inga biografier, ingen porträttmålning: ty denna kultur har aldrig trott på den enskilda människan som någonting av betydelse och någon historisk utveckling existerar ju ej heller. (Buddha gick längre än så, han talade om "anatman", "icke-jaget": det finns inget jag, vårt skenbara jags individualitet är endast en ström av på varandra följande medvetenhets-tillstånd.) Det tycks som om man här är mycket långt borta ifrån vår individualistiska människosyn.

Mot bakgrund av denna världsåskådning framstår döden som en del av själva livet och som ett naturligt slut på denna tillvaron. Men döden innebär ändå inte det slutgiltiga avklippandet av livstråden då den ju endast är en episod i den långa kedjan av återfödelser. Döden kan också innebära något positivt för den som kan hoppas på en bättre tillvaro i nästa existens. Den tänkes föra individen närmare målet, att definitivt befrias från jordelivets bojar. Kroppen ses mot bakgrund av reinkarnations-teorin endast som ett fängelse eller ett skal som innesluter människans själ — därför finns ingen anledning att efter döden söka bevara kroppen. Också personligheten är något

tillfälligt som varje individ bär med sig, men som egentligen är oväsentlig.

Det finns i denna åskådning betydligt mer utrymme för ett accepterande av döden än det finns i vår västerländska sekulariserade världsbild av i dag.

En schweizisk psykiater som studerat Indien skriver att "indierna på grund av sin fasta övertygelse om att livet fortsätter genom återfödelse och tack vare sin tro på läran om karma, enligt vilken envar själv är ansvarig för sitt öde, tar både sitt eget och andras lidande och död mycket lugnare än de flesta västerlänningar förmår göra. Det kristna löftet om ett liv efter detta tycks i regel inte ha trängt på djupet."¹²

- 1) Kübler-Ross, E., Samtal inför döden. Sthlm 1971, s. 23.
2) År 1960 var 1 USA-dollar = kr 5,17 i medeltal. 942 dollar = kr 4 870
3) 1 450 dollar = kr 7 497 (1960)

FÖRSVAR

Forts.

han följande:

"När vetenskapsmännen blev mer medvetna om möjligheterna av bedrägeri och skärpte sina försöksbetingelser, försvann dessa förmågor. Professor John Taylor förklarade för bara två år sedan i sin bok 'Superminds' (MacMillan): 'Om man tar alla dessa evidenser som en helhet, synes endast en slutsats vara möjlig: det märkliga metallböjningsfenomenet är äkta.' Men förra veckan omtalade han för New Scientist att han nu är mycket mindre säker på att det alls existerar en metallböjningseffekt. I hans eget laboratorium har barnens krafter minskat i direktförhållande till skärpningen av betingelserna. Och det är inte endast så att inget av barnen kan uträtta något under vad han kallar '100-procentiga' förhållanden, utan de kan eller vill inte nu ens under friare förhållanden upprepa vad de tidigare gjort."

Detta är ju anmärkningsvärda uppgifter, och vi skrev omedelbart till Taylor för att få veta om han bekräftade vad Hanlon skrivit.

Så här svarade John Taylor: "Tack för Ert brev av den 28 augusti angående artikeln av dr Hanlon i New Scientist. Mina kommentarer till det citat (ovan återgivet) som Ni gjort från hans artikel är att den mening som börjar med orden 'I hans eget laboratorium' är korrekt. Det är också sant att inget av de barn som jag har arbetat med kan uträtta något under vad jag kallar 100-procentiga förhållanden. Men det är inte riktigt att de inte

- 4) 6 900 dollar = kr 35 673 (1960)
5) Fulton, R., The Sacred and the Secular: Attitudes of the American Public toward Death, Funerals, and Funeral Directors (1963) s. 101. Ingår i: Death and Identity. Ed. R. Fulton. New York ... 1965.
6) Fulton s. 102, 104. Death and Identity, s. 336.
7) Kats, M., Jag ... De. En bok om Indien. Sthlm 1968, s. 43—44.
8) Karmaläran är det sätt på vilket hinduerna förklarar bristen på jämlikhet i samhället.
9) Den tidiga gnostiska kristendomen anslöt sig rent allmänt till den orientaliska läran om återfödelse och karma. Dessa lärosatser förkastades emellertid på det andra kyrkomötet i Konstantinopel år 553 e.Kr. och förklarades kätterska (Den tibetanska dödsboken. Red. W.Y. Evans-Wents. Sthlm ... 1974, s. 369—370).
10) Det bör tilläggas att de enkla begravningsbruket i Indien utan tvivel även hör samman med den stora folkrikedomen i landet och bristen på materiella resurser.
11) von Glasenapp, H., Indiens religioner. Lund 1967, s. 109.
12) Boss, M., Indisk visdom och modern psykiatri. En själsläkare upptäcker Indien. Sthlm 1967, s. 67.

Anm. Christine Husberg-Andersson är fil.kand. med sociologi som huvudämne; f.n. hemmafru.

under friare förhållanden kan göra om en del av det som de tidigare gjort. Vissa av försökspersonerna har kunnat göra samma saker som förut, men förhållandena har förvisso inte varit 100-procentiga. Detta har varit en liten misräkning för mig, som Ni säkert kan förstå. Det är svårt att förstå precis vad som är orsaken till denna nedgång i förmågan. Tills jag förstår detta bättre, kan jag inte göra någon ytterligare kommentar. — Jag hoppas att detta har varit till någon hjälp för Er."

Som man ser är Hanlons referat missvisande och delvis felaktigt.

Att de paranormala fenomenen minskar, när försöksbetingelserna skärps, är ingen ny erfarenhet inom parapsykologin, utan känt sedan länge. Ofta förklarar forskarna det med att försökspersonerna behöver känna sig fria för att kunna få några resultat och att de hämmas av alltför stränga kontroller.

Hela Hanlons artikel är starkt negativt vinklad, och någon riktig beskrivning av situationen inom den parapsykologiska forskningen ger den inte.

Publiceringen av dessa artiklar under rubriken "Paravetenskap" i en tidskrift som "New Scientist" måste betecknas som en dumhet. Okritiskt negativa, oinitierade och föraktfulla artiklar har ingenting i en vetenskapligt orienterad tidskrift att göra.

Uppenbart är att "New Scientist" med sina misshugg har velat försvara en världsbild — den moderna naturvetenskapliga världsbilden, som är oförenlig med existensen av de paranormala fenomenen.

SM

NÄR PROFETIAN SLÅR FEL

Profetior om världens undergång drabbar med jämna mellanrum mänskligheten.

Ibland är det många som tror, ibland ett litet fåtal.

Ännu har ingen sådan förutsägelse slagit in...

Men vad händer med människor som trott

på en falsk profetia och inrättat sitt liv därefter?

Det problemet har studerats av tre amerikanska forskare.

1954 fick en liten grupp människor i Michigan, USA, stor publicitet i amerikanska massmedia på grund av sin tro att en stor översvämningsskatastrof skulle drabba jorden den 21 december det året, varvid dock de själva jämte andra utvalda skulle räddas i flygande tefat.

Bland dessa troende vistades, under den mest kritiska tiden, tre forskare från Minnesotauniversitetet, samt fem av dem anlitade "observatörer", som alla vunnit inträde i gruppen genom att förege sig de la dess tro — och de iakttog noga vad som hände, framför allt de troendes reaktioner, när profetian inte gick i uppfyllelse. Hela tiden försökte forskarna och observatörerna uppträda som goda gruppmedlemmar men vara inaktiva för att så litet som möjligt påverka de troende. De spelade rollen som sympatiskt inställda lyssnare, passiva deltagare som ställde frågor och var ivriga att lära.

1956 utgav forskarna, som heter Leon Festinger, Henry W. Riecken och Stanley Schachter, en utmärkt rapport, "When Prophecy Fails" (Harper & Row, New York). De inleder sitt arbete med att i korthet relatera några från historien kända fall av profetiska rörelser, bland annat kring den judiske falske Messias Sabbatai Zevi, vilken tillkännagav att han skulle uppträda med gudomlig makt år 1648. När ingenting hände det året, hur reagerade då de som trodde på honom? Jo, många blev stärkta i tron och ännu ivrigare att sprida läran — en reaktion som författarna anser vara typisk hos människor som haft en djup övertygelse, vilken präglat deras liv, men fått sin tro mot-

bevisad.

Forskarna förklarar i kapitel 1: "Människans resurser räcker längre än till att blott skydda en tro. Antag att en individ tror på någonting med hela sin själ; antag vidare att han har ett engagemang i sin tro, att han har vidtagit oåterkalleliga åtgärder på grund av den; antag slutligen att han ställs inför bevis, otvetydiga och obestridliga bevis, på att hans tro är oriktig — vad kommer att hända? Individen kommer ofta ut ur detta inte endast oberörd utan till och med mer övertygad om sanningen i sin tro än någonsin förut. Ja, faktiskt, det kan hända att han till och med visar en ny iver i att övertyga och omvända andra till sina åsikter. Hur och varför uppkommer denna reaktion på motbevis? Det är den frågan som den här boken samlar sig kring."

Men det finns ändå en gräns bortom vilken tron inte kan uthärda motbevis. — När Zevi så småningom gick över till Islam, innebar detta i varje fall slutet på rörelsen i Europa — fastän åtskilliga judar fortsatte att tro på honom och anslöt sig, även de, till Islam.

Budskapet om världsfloden 1954 kom genom automatisk skrift — ett inom parapsykologin välbekant fenomen, som innebär att en människas hand skriver "av sig själv", som om en främmande intelligens begagnar sig av den som ett instrument och lämnar budskap, mest från andevärlden men någon gång även från rymdmänniskor. Parapsykologiska forskare i allmänhet uppfattar detta som ett psykiskt splittringsfenomen, i likhet med exempelvis transtal.

Fru Dorothy Martin (som i rapporten kallas "Marian Keech") i Oak Park utanför Chicago började skriva automatiskt. Först var budskapen osammanhängande, men senare blev de klarare, och efter någon tid var det mest "Sananda från planeten Clarion" som kommunicerade. Han förklarade sig vara identisk med Jesus Kristus och meddelade bland annat att det snart skulle inträffa en fruktansvärd katastrof på jorden, varvid stora landmassor skulle sjunka i havet, medan i stället de sjunkna kontinenterna Mu och Atlantis skulle stiga upp ur världshavet. Detta var en "rening" av jorden, och Guds vilja. Men några utvalda skulle tas upp i flygande tefat och räddas.

Fru Martin trodde på det som den självständigt arbetande handen skrev. En annan som trodde var den okult intresserade läkaren C. A. Laughead vid Michigan State College Hospital (i boken kallad "Thomas Armstrong"). Dr Laughead — han måste ha varit en modig och självständig man! — skickade ut ett meddelande till massmedia med bland annat följande innehåll: "Jag har fått ta del av informationer av så kolossal natur att, om de accepteras som sanna, ställer de science fiction fullständigt i skuggan och måste anses ha den allra största betydelse för oss som lever på denna planet...". Brevet ledde till stor publicitet i massmedia, och den lilla gruppen med sin sensationella tro kom en tid i centrum för uppmärksamheten.

Handen (dvs Sananda, eller "Väktarna") meddelade att "det är okunnighet om de Universella La-

garna som skapar allt elände på jorden" och "vi ser och vet att ni kämpar i mörkret, och vi önskar bringa er verkligt ljus, ty er planet är den enda där det förekommer krig och hat... Vi är inte sorgsna, men intresserade av jordmänniskornas framsteg. Varför? Vi är alla bröder. Behöver jag säga mer?"

Bland annat innehöll budskapen från fru Martins hand en nedvärdering av vetenskapligt tänkande, och av "tänkande" överhuvud taget. "Det är ingen fördel med att tänka, när vi studerar Skaparens undervisning." I stället fanns det — enligt handen — "inre vetande", eller "direkt vetande".

Det är Lucifer, förklarades det, som leder de vetenskapliga forskarna i deras arbete på att få fram allt värre förstörelsevapen — men bland människorna finns också sådana som, i likhet med fru Martin och dr Laughead, är "öppna och mottagliga för Ljuset", ännu kan höra Skaparens röst och verkar rätt i Hans tjänst.

Till en början visade fru Martin inget intresse för att aktivt sprida de upplysningar hon fått. Hon såg det visserligen som sin uppgift att vidarebefordra budskapet, "lektionerna", men Sananda hade sagt henne att de människor, som var "beredda", skulle förstå och skulle "sändas" till henne — de övriga måste sköljas bort av floden.

De mest "eteriska" bland jordens människor skulle komma att föras till planeter med hög vibrationsfrekvens, där de skulle utbildas till att bli jordens framtida herrar, medan de människor som hade lägre vibrationer, skulle bli lämnade kvar att lida de vedermödor som var förknippade med floden — men att dessa skulle drunkna hade inte så stor betydelse, eftersom det bara var den fysiska kroppen som kunde förgås, och de skulle till sist överflyttas till planeter med vibrationsfrekvens som var lämplig för deras andliga utveckling.

Reinkarnationstanken fanns i Martin-Laughead-gruppen. Och i budskapen fick de också besked om vilka de varit i tidigare liv, eller rättare *vilka de varit i Bibeln*. Fru Martin hade varit Jesu moder Maria. I gruppen fanns också exempelvis Jesu fader Josef, aposteln Paulus och Lazarus syster Martha.

Det var främst kring fru Martins automatiska skrift som gruppen samlade sig, men en kvinnlig medlem som talade i trans — budskap från "Skaparen"! — spelade också en viss roll, liksom ett kvinnligt medium, som inte direkt hörde till gruppen. Budskapen från dessa

andra medier betraktades som "oberoende bekräftelser" — fastän de för en oförvillad iakttagare måste uppfattas som absurda och motsägelsefulla.

Ett 15-tal personer — varav flera college- och universitetsstudenter och en naturforskare — trodde starkt på de mediala budskapen, och flera av dem vidtog oåterkalleliga åtgärder i överensstämmelse med sin tro och på order från Väktarna — de slutade exempelvis anställningar eller studier, gav bort egendom och talade öppet om sin övertygelse. Ytterligare några personer tillhörde kretsen kring fru Martin och dr Laughead, men dessa var mindre starkt präglade av undervisningen; en del av dem lämnade efter någon tid gruppen.

Vid flera tillfällen kom besked genom fru Martins automatiska skrift att flygande tefat skulle komma och hämta de utvalda vid en bestämd tidpunkt eller att rymdmänniskor skulle besöka dem. Stor förväntan uppstod inom gruppen vid varje sådant budskap, och man förberedde sig för den stora händelsen, i enlighet med order från Väktarna. Man avlägsnade exempelvis alla metallföremål från kläderna — eftersom metall kunde orsaka svåra brännskador ombord på ett tefat! Man tillverkade också "pass", som skulle visas upp, när de troende togs ombord på tefaten, och genom fru Martin fick man lösenorden "Jag har lämnat min hatt hemma", som skulle användas vid samma tillfälle. Några av medlemmarna fick sig också tilldelade numrerade sittplatser i ett speciellt tefat!

Förväntan inom gruppen var så stor att de även tog uppenbar drift med sig själva på allvar. När en person ringde och sa att han var "kapten Video från rymden" (en känd figur i en TV-serie) och meddelade att ett tefat skulle landa på fru Martins gård klockan fyra på eftermiddagen för att plocka upp de troende, då började gruppen förbereda sig för denna händelse. "Det kan inte råda någon tvekan om", skriver författarna, "att de troende verkligen väntade att ett tefat skulle landa på gården klockan fyra." Fru Martin var extatisk och kunde inte stå stilla, och hon spanade ständigt mot skyn. De övriga började också spana uppåt under ökande spänning."

Varje gång som en förutsägelse om en omedelbart inträffande händelse inte gick i uppfyllelse, tolkades detta så att det skett "förseeringar i programmet", att åskådarmassor avhållit rymdfolket från att landa eller att det varit fråga om en

test på de troende, eller en träning av dem, så att allt skulle gå som smort, när stunden slutligen var inne — rymdvännerna lämnade ingenting åt slumpen! "När tiden var mogen" skulle landning ske.

Nedslagenheten över en ouppfylld profetia varade inte länge — i varje fall inte hos dem som levde tillsammans under de kritiska dagarna. De gruppmedlemmar som var hos sina familjer, isolerade från andra troende, reagerade något annorlunda: de hade svårare att "återhämta sig" efter en missträknings.

Sananda försäkrade genom handen att ingenting hade gått snett i Väktarnas planer, och han gav de troende på skilda sätt ny tillförsikt. Fast några föll ifrån, när missträkningsarna kom. Men de som var starkast bundna till rörelsen genom åtgärder som de vidtagit, höll ut in i det sista.

Under dagarna före den väntade katastrofen var de troende mycket spända, de väntade att när som helst något skulle ske. Och de trodde sig se rymdmänniskor i var och varannan besökare: rösten, ögonen osv. visade att den och den inte var en vanlig människa utan "en av pojkarne från (planeten) Clarion" etc. När några ungdomar kom och attackerade fru Martins tro och automatiska skrift mycket kraftigt — hon trodde från början att de var rymdmänniskor! — tolkade hon detta strax efteråt som ett test på sin övertygelse. Hon förklarade glädjestrålade att hon bestått provet. "Kom ihåg", sa hon, "att vi har klarat ett viktigt test i kväll. Glöm inte det!"

Någon skojade i telefonen och sa att "vi har en flod hemma i badrummet och skall ha ett party — skulle ni vilja titta över?". Det troende sällskapet traskade iväg till den uppgivna adressen — de tänkte nämligen att det kunde röra sig om ett budskap i kod från rymdmänniskorna!

Det fanns uttryck för tvivel och tveksamhet inom gruppen, men alla missträknings syntes till slut rationaliseras, så att de stämde med det accepterade trossystemet.

Dr Laughead sa vid ett tillfälle till en av observatörerna, med tanke på de oåterkalleliga åtgärder som han vidtagit, att "jag har inte råd att tvivla, jag måste tro". Han var starkt bunden till rörelsen, och han hade tvingats begära avsked från sin tjänst vid lasarettet. Detta avsked tolkade han så att "pojkarne däruppe" (dvs. rymdmänniskorna) hade ordnat det för att frigöra honom för viktigare uppgifter.

Under hela tiden av ouppfyllda profetior syntes fru Martins och dr Laugheads tro bestå. De sökte desperat efter budskap som kunde leda dem, eller "order" från rymdmänniskorna, men de yttrade aldrig några ord av tvivel eller antydde på något sätt att de kunde ha misstagit sig. (Deras tro var i själva verket intakt långt efter det att gruppen hade upplösts. Fru Martin fortsatte att ta emot budskap från Sananda, och dr Laughead började resa runt och hålla föredrag.)

Den 21 december, i gryningen, skulle katastrofen vara ett faktum. Men precis klockan 24.00 dagen innan väntades en rymdman komma och knacka på dörren hos fru Martin för att föra dem till ett tefat — så hade den automatiska handen (Sananda) meddelat. I spänning satt alla och väntade med sina ytterkläder i knät.

När klockan blivit 24.00 var de alldeles orörliga.

"Man skulle ha väntat sig någon synlig reaktion. Tolvslaget hade inträffat och ingenting hänt. Själva katastrofen var mindre än sju timmar avlägsen. Men man kunde inte se många reaktioner hos människorna i rummet. Ingen talade, inga ljud hördes. De satt stilla som bildstoder, deras ansikten syntes stelnade och uttryckslösa. Mark Post var den enda som överhuvud taget rörde sig. Han lade sig ned på soffan och slöt ögonen, men sov inte. Senare, när han tilltalades, svarade han enstavigt, men låg i övrigt orörlig. De övriga visade ingenting utåt, fastän det senare blev klart att de hade drabbats av ett hårt slag. Följande morgon medgav exempelvis både Bertha Blatsky och dr Armstrong (dvs dr Laughead) att chocken hade varit överväldigande. Efter att ha genomgått denna prövning ansåg dr Armstrong att han kunde uthärda vad som helst."

Hur klarade nu de troende denna påfrestning? Jo, med en elegant rationalisering, framlagd följande dag av Dorothy Martins hand: — *det ljus som den lilla gruppen spritt, hade förmått Skaparen att återkalla sitt beslut att dränka jorden i vatten!* Glädjestrålade gick de ut till massmedia med detta besked samma dag som katastrofen skulle ha inträffat. Och massmedia ställde upp, lyssnade och skrev.

Fast en av medlemmarna, en förläggare, som varit litet löst knuten till gruppen, kunde inte svälja den förklaringen, utan tog sin hatt och rock och gick.

En kvinnlig anhängare, som hade gett bort en del av sin egendom,

eftersom hon inte skulle behöva den "efter floden", upplevde krisen i ensamhet, utan stöd av vänner. När hon fick veta att dr Laughead tillkännagett att Gud hade intervenerat och förhindrat katastrofen, tyckte hon genast att detta bara var ett dumt försök att bortförklara det faktum att, när allt kom omkring, inget hade inträffat.

Men flera kom ut ur krisen stärkta i sin övertygelse. De godtog och upprepade de rationaliseringar som gruppens ledare lade fram, och de trodde fortfarande på de mediala budskapen. En fick omedelbart en starkare tro, men övergav den senare. En reagerade med exaltation på den sublimes förklaringen till den uteblivna floden, men drabbades senare av tvivel och olycklighet. En annan kom att uppfatta fru Martin som ett dåligt medium, en amatör bara. En tog avstånd från henne och sökte sig till ett nytt medium. Några erkände att de tagit miste. De som upplevde motbevisen isolerade från sina troskamrater, hade svårt att återfinna sin tro. Som en av dem sa: "Här i huset är det lätt att inte ha några tvivel, men när jag är ensam hemma eller tillsammans med min man, är jag full av tvivel."

De mediala profetiorna och löften inom gruppen fortsatte en tid efter den 21 december — och blev som vanligt ouppfyllda. Ännu ett par gånger stod dr Laughead och några troende och väntade på flygande tefat, som skulle plocka upp dem. "Hela natten väntade doktorn, hans fru, hans dotter Cleo och Ella Lowell. Deras tro var verkligen utan gräns och deras motstånd mot motbevis sublimt."

En tid efter dessa händelser blev dr Laughead undersökt av två psykiatrer, som följde av att hans syster försökte få honom förklarad sinnessjuk. Han befanns vara "fullt normal".

*

De tre forskarna vid Minnesotauniversitetet menar inte att de troende kring Dorothy Martin och C.A. Laughead utgjorde någon extrem samling stollar. Tankarna, som var rådande i gruppen, var — utom profetian om floden — inte alldeles ovanliga. Och dessa människors reaktioner, när det visade sig att deras tro varit falsk, är typiskt mänskliga, anser forskarna. Därför är denna studie lärorik.

Men vad som längre fram hände med de människor som tillhörde denna grupp, vet forskarna ingenting om. De förlorade efter några månader kontakten med dem.

SM

KLOKORD

Läs inte för att få säga emot eller vederlägga, inte för att tro och ta för givet, inte för att finna lärare att lyssna till, utan för att tänka på och överväga.

Bacon

Det finns en princip som utgör ett hinder för alla kunskaper och som är bevis gentemot alla argument och som alltid lyckas hålla en människa i evig okunnighet — den principen är förakt före undersökning.

Herbert Spencer

Gud existerar i liten form i alla varor såsom Atman. Endast mycket få förtjänstfullahängivna uppnår denna insikt. En del andra tror att Gud finns någonstans i världen och dyrkar Honom. En del tror inte alls på Guds existens. Det lustigaste är att Gud existerar även i de människor som saknar tro, i form av Atman.

Shri Avadhutaswami Maharaj
Limaye

En god muslim äger en generositet som liknar flodens, en välvilja som liknar solens och en gästfrihet som liknar jordens.

Zakir Husain

Vänner kallar sig uppriktiga. Fienter är det. Använd därför deras tal till självkritik — som en besk medicin.

Schopenhauer

Objektiviteten är handikappad gentemot fanatismen genom att den inte befrämjas med fanatiska medel.

Piet Hein

Många menar att det finns någonstans sjukt hos de nya sekterna. Jag vill påstå att detsamma i så fall även kan sägas om den reaktion sekterna har väckt.

Svante Nycander

En kurs i VIPASSANA-MEDITATION på Ljusbacken

I början av augusti hölls en tio dagars intensivkurs i Vipassana-meditation på kollektivet Ljusbacken i Delsbo, Hälsingland. Kursledare var Ruth Dennison från USA.

Mrs. Dennison studerade i slutet av 50-talet meditation hos U Ba-kin i Burma. Därefter har hon praktiserat Vipassana-meditation i Japan och på olika ashramar i Himalaya. De tre senaste åren har hon besökt många länder för att lära ut den buddhistiska meditations-tekniken. Innan hon kom till Ljusbacken, hade hon lett en kurs i Västtyskland, och från Sverige reste hon vidare till Schweiz, och därefter till USA.

Tiodagarskursen på Ljusbacken var upplagd med stor noggrannhet och omtanke för att eleverna skulle få tillfälle att uppleva något av de möjligheter som meditationen kan erbjuda.

Vi började klockan fem varje morgon med meditation, och sedan fortsatte vi till nio på kvällen, med några timmars uppehåll för mat och vila. Stillasittande meditation blandades med koncentrationsträning utomhus, exempelvis gående meditation, när vädret tillät. Och varje dag var det en timmes praktiskt arbete med syfte att träna medvetenhet i arbetet. Eleverna var då bland annat sysselsatta i köket och med bärplockning.

Före meditationsstunderna var det ofta diskussioner, då eleverna fick tillfälle att ställa frågor och dela med sig av sina erfarenheter.

Varje kväll höll Ruth Dennison en timmes föreläsning om Buddhas lära.

Syftet med Vipassana-tekniken är att stilla tankeprocessen, öka koncentrationen och skapa medvetenhet för att uppnå större självinsikt.

För att möjliggöra kontroll av tänkandet är en fast moralisk grund av största vikt. Eleverna måste avge fem löften, som så noggrant som möjligt skall följas under hela kursen.

Löftena är:
att inte döda något levande,
att inte stjäla eller ta det som inte är en givet,
att iaktta fullständig sexuell avhållsamhet,
att iaktta fullständig tystnad samt
fullständig avhållsamhet från berusningsmedel, inklusive sömn- och nervtabletter.

Eleverna uppmanas att hålla sig rena och prydliga, eftersom noggrann kroppslig renhet är en förutsättning för sinnets utveckling.

Vipassana-tekniken har genom en förfining av sinnet gett otaliga människor möjlighet att lindra sinnets spänningar. Genom att övervinna spänningarna, som orsakas av okunnighet, kan man uppnå ett levnadssätt som ger en fast bas för inre frid och harmoni, oberoende av omgivningen.

Under Vipassana-träning genomgår man en process av självrening. Den brukar visa sig som en gradvis minskning av både fysiska och psykiska smärtor.

För att eleverna skall få mesta möjliga utbyte av meditationen påminns de ständigt om att det endast är genom träget dagligt arbete med sig själva som de kan nå resultat och att en halvhjärtad satsning är av ringa eller intet värde.

Elevernas personliga upplevelser under kursen varierade mycket. Vilka förändringar som sker i samband med meditation beror i hög grad på elevens egen personlighet.

Mrs. Dennison hade personliga samtal med alla kursdeltagarna för att råda och hjälpa dem. Vid slutet av kursen fick eleverna skriva ned korta redogörelser för de förändringar som skett och berätta hur de bedömde kursen.

En elev skrev så:

"Vipassana-kursen var för mig väldigt inspirerande. De tio dagarna gav mig en liten skymt av vad som är möjligt att uppnå med meditation. Under en lång tid har jag känt att det är väldigt viktigt

Ruth Dennison

att leva i det precisa nuet. Vipassana-meditation tränar upp förmågan att göra, det man gör, med fullständig uppmärksamhet. Det är enkelt att förstå att om man ägnar full uppmärksamhet åt varje handling, som man gör, om man handlar med fullständig koncentration, då blir resultatet så mycket bättre. Att utveckla ett koncentrerat sätt att tänka vore fantastiskt, och jag känner det som om det vore ett första steg på en väg mot ett högre mål.

Jag fann att många av mina negativa sidor kom fram under kursen: rastlöshet, otålighet, att jag hade felaktiga förväntningar, att jag dömde andra och att jag hade svårt att känna äkta kärlek. Dessa sidor i min personlighet gjorde mig litet nedslagen, men under kursen märkte jag också framsteg, så jag gav inte upp. Främst fick jag en klar uppfattning om hur väldigt många olika sidor i min egen personlighet som jag behöver förbättra. Förbättringen skall ske genom att insikten i mig själv ökar."

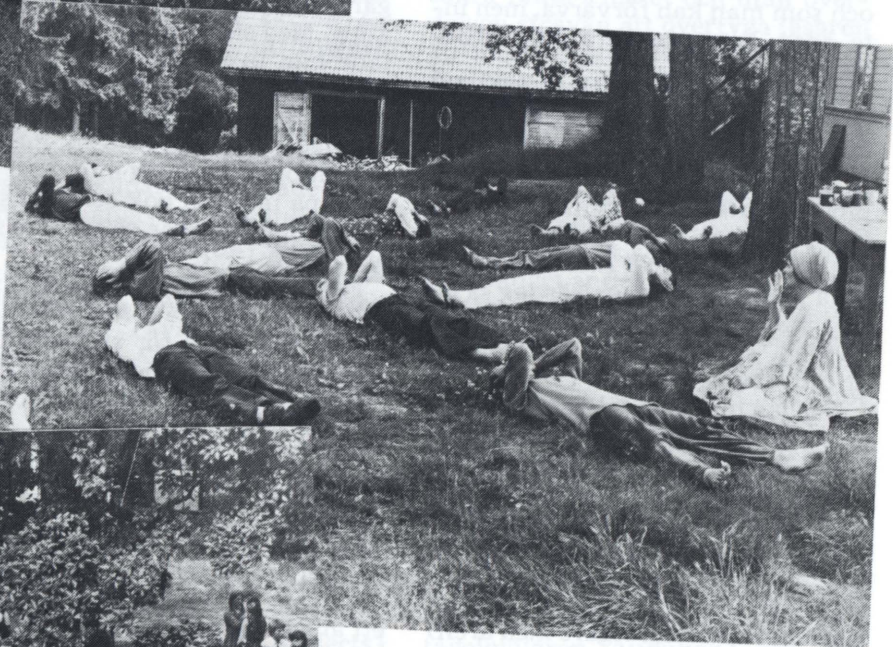
*

Att meditationskursen ägde rum på Ljusbacken var ingen tillfällighet. Ljusbacken är visserligen inte ett meditationscenter, men det är ett kollektiv, vars medlemmar sammanhålls av ett gemensamt sökande efter en alternativ livsstil, där harmoni med naturen och med människorna är det viktigaste. Medlemmarna har funnit att gruppmeditation spelar en viktig roll i det dagliga livet på gården.

Ljusbacken går nu in i fjärde året sedan starten, och många förändringar har inträffat — många människor har kommit och åkt, men idéerna, intressena och målsättningen har bibehållits. Förutom olika former av meditation sysslar man med yoga och allt som hör till ett ekologiskt liv: odling, vegetarisk mat, barnuppföstran, vedinsamling och olika alternativa energiprojekt.

Varje år hålls olika kurser som

rör Ljusbackens ideal. Dessa kurser är en viktig inspirationskälla för kollektivet. Vid månadsskiftet juni—juli hölls en ovanlig kurs. Under en vecka var över hundra personer samlade till ett riksmöte för Skandinavians kollektiv. Det var den första sammankomsten av detta slag, och resultatet blev över förväntan. Ytterligare liknande möten är planerade, och vi hoppas att de skall öka kontakten mellan kollektiven och främja en alternativ meditat livsstil.

Pamela, som skrivit, är född och uppväxt i närheten av San Francisco, USA. Under ett år studerade hon religion vid University of California i Berkley. Hon har rest mycket i öst och väst. I Sverige har hon varit i cirka fyra år, av vilka tre på Ljusbacken, som, säger hon, "är en mycket stimulerande plats att bo på".

MIN FAVORITBOK

När Sökarens redaktör bad mig att skriva ett bidrag till serien "min favoritbok", slog jag ifrån mig och sa att det var ju omöjligt. Inte kan man välja ut en bok, och om man ändå satte sig ned och tvingade sig att välja en viss bok, så skulle tillfälligheter spela in, dvs. på måndagen skulle jag välja en men redan på lördagen en helt annan. Jag avböjde alltså erbjudandet och glömde bort det hela.

Någonstans i bakhuvudet måste dock redaktörens anmodan ha dröjt sig kvar, ty plötsligt en dag stod det klart för mig att man kan få fram en favoritbok med någorlunda objektiva metoder.

Framför allt ligger det nära till hands att man äger sin favoritbok. En bok som man tycker mycket om och som man kan förvärva, men inte äger, kan inte vara Favoritboken.

Alltså: man låter ögat följa de bokrader man äger för att få syn på favoritboken. Det kanske går, men så gjorde inte jag. Jag visste helt plötsligt vilken bok som var min favorit. Det var helt enkelt den som jag gått tillbaka till de flesta gångerna på senaste tiden. När jag så en dag återigen stod där med boken i handen, var saken glasklar: Detta är min favoritbok.

När jag bläddrar i denna bok, hittar jag anteckningar i den. Där finns omtalat när jag läste den för första gången, när den lästes för andra gången osv. Marginalnotiser och nedskrivna hugskott här och där med olika slags pennor, med olika stilar (jag skriver tydliga slarvigare och slarvigare med åren) finns snart sagt överallt. Ibland är anteckningarna daterade. Det finns mängder med förstrykningar efter olika metoder. Det jag sagt en gång, har senare tagits tillbaka. Boken ser sliten ut — en favoritbok bör med åren bli rätt nött.

Vad är det för tummad bok jag håller i handen? Den är tjock, 850 sidor, och den innehåller inte en enda illustration. Det är en översättning från engelska, gjord av Alf Ahlberg. Författaren påbörjade sitt arbete i januari 1941. I december 1942 var två tredjedelar klara. Han

var då anställd vid Barnes Foundation strax utanför Philadelphia, och boken tog form under hans föreläsningar.

Författaren hade ett femårskontrakt, så det rädde inget tvivel om att han skulle bli klar med arbetet, men plötsligt, alltså i december 1942, fick han ett brev från stiftelsens ägare att han var uppsagd. Han anklagades för att hans föreläsningar varit ytliga och nonchalanta. Han stämde Barnes, lämnade in manuskriptet som bevismaterial och vann målet.

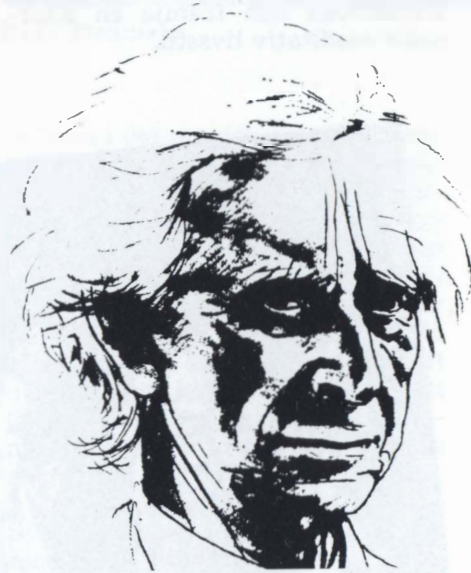
Processer drar nästan alltid långt ut på tiden, så det dröjde år innan författaren fick sina berättigade pengar. Under väntetiden hade han ekonomiska svårigheter. Dessa löste han delvis genom att hyra ut den gård som han tidigare haft råd att köpa. Med sin fru och tre barn flyttade han in i en liten tjänstestuga som tillhörde gården. Stugan var inte alltför bekväm, och det blev tämligen kallt på vintern, men familjen beklagade sig inte. Han jobbade på med sin bok och höll samtidigt föreläsningar på spridda ställen i USA.

Fett hade familjen det alltså inte. Vid ett tillfälle då författaren skulle till New York för att hålla föredrag, kunde han endast köpa enkel biljett och fick ta pengar till hemresan ur föreläsararvodet.

Han skrev till sin amerikanska förläggare och bad om förskott på boken, som beräknades bli klar vid slutet av 1943. Förläggaren gick med på 500 dollar. Författaren tyckte detta var futtigt och vände sig till ett annat förlag, vilket genast sände honom 2 000 dollar och utlovade ytterligare 1 000 dollar inom sex månader. Saken var klar och han kunde i någorlunda lugn och ro färdigställa sitt gigantiska verk.

"Västerlandets filosofi" (History of Western Philosophy), ty så heter den bok vars tillkomsthistoria jag redogjort för, blev en bestseller och kunde försörja sin upphovsman många år.

Det som gör "Västerlandets filosofi" till ett verk som går utanpå det mesta som skrivits i filosofi, är dess samhällspolitiska, kulturhis-

Favoritboks författaren

toriska och vetenskapsteoretiska grundton. Dessutom är allt skrivet med en personlig touche, och humorn är ett av författarens skarpaste vapen. Det är således ingen snustorr läsning, man ställs inför. Ändå är det fråga om tankeeggande och krävande material. Visst har jag träffat på några, som jag tror, missar i boken, men det mesta synes mig riktigt, träffande, givande och roande.

När man spänner över närmare 3 000 år och tar upp filosofer från jordens alla hörn, är det ofrånkomligt att vissa tänkare blir behandlade med större kärlek och sakkunskap än andra. Bland de avsnitt som i mitt tycke särskilt kan rekommenderas, hör de som behandlar Pytagoras, Demokrit, Platon, Leibniz, Hume och Dewey.

Boken skrevs av en man i mogen ålder. Han var 70 år. Han levde tillsammans med sin tredje fru och tre barn i ett främmande land samtidigt som nazisterna försökte skapa nyordning för hela världen. Han hade ingen pension, ingen förmögenhet, inga fasta inkomster. Hans liv var filosofi, och hans namn var Bertrand Russell.

Anm. Fil.dr Rolf Ejvegård är filosof, ordförande i Sällskapet för Parapsykologisk Forskning.

UTLÄNDSK BOKVANDRING MED ROLAND ADLERBERTH

Bermudatrekanten sedan sist: en engelsk nypocketutgåva av Charles Berlitz *The Bermuda Triangle* (Panther, £ 0:60), som alltså är samma troende historia om mystiska försvinnanden och hemska gåtor som kom på svenska härom året under namnet *Dödens triangel*. Minus Eugen Semitjovs föga troende efterord, naturligtvis — men varför skall man slå en författare i skallen med hur fel han har i hans egen bok? — och med den icke oväsentliga lilla skillnaden att medan den svenska utgåvan kostade 60:—, kostar denna prydliga pocketupplaga, som dessutom och till skillnad från den svenska utgåvan har kvar alla originalillustrationerna, bara 60 pence. Och detta är alltså en högradigt troende bok i branschen, som idogt tillvaratar alla tillfällen till mysterier.

Och den som inte är beredd att svälja allting bara för att det blir mera spännande då har fått en ganska hygglig genomgång av triangeln ur olika aspekter i Martin Ebons *The Riddle of the Bermuda Triangle* (Signet, \$ 1:50). En antologi på tjugo artiklar om triangeln, uppdelad på sex allmänna åsikter, åtta specialare om olika delgåtor, fem spridda grunkor, som går från en troende gosse som anar ett astronomiskt svart hål i triangeln till ett kort och nyktert Coast Guard-konstaterande, och en avslutande sjöförklaring som ger hela texten till den officiella undersökningen av ett av de mest berömda försvinnandena, *Marine Sulphur Queen*. Bland bidragen en komplett lista över alla försvunna eller påstått försvunna skepp och plan från 1800 och framåt, sammanställd av Vincent Gaddis, en intervju med Lawrence David Kusche, mannen som trimmade ner mytbildningen nästan till oigenkännlighet, Ivan Sandersons berömda artikel om de mystiska djävulshaven världen över och åtskilligt annat, både långt ut mot fantasikanten och saker med en vällovlig kritisk ådra. En bra antologi för den som vill tänka själv, med alla parter åsikter utom de allra värsta tokarnas.

Och på tal om sjömysterier har norrmännen översatt en riktigt trevlig bok om sjöfartens mysterier, nämligen engelsmannen Richard

Garretts *Mysterier på havet* (Tiden norsk). En bok som på ett förtjänstfullt sätt blandar hårda stormar och spännande skeppsbrott med kända och okända mysterier till sjöss, och redovisar båda delarna lugnt och utan åthävor. Det som sägs här om sådana saker som *Marie Celeste* och stora sjöormar, spökskepp (det finns vettigt folk som svär på att de har sett den flygande holländaren — bl a gjorde engelske kungen George V det som ung sjökadett — och andra nonexistenta fartyg också) och spårlosa försvinnanden, egendomliga aningar (som den som räddade den ende överlevande från *Waratah*) och andra sällsamma trevligheter, är både rejält och pålitligt, och man läser boken med nöje. Enda felet med den är att en författare som kan så mycket som Garrett och lägger fram sitt vetande på ett så lugnt och förnuftigt sätt borde ha kunnat skriva en mycket tjockare och utförligare bok.

Fortfarande i någon mån på tal om Bermudatriangeln har en av vår tids främsta och intressantaste gränsvetenskapare, utbildade biologen och hängivne forteanen Ivan T. Sanderson, fått två av sina böcker nyutgivna i billiga brittiska pocketutgåvor, nämligen *Uninvited Visitors* och *Invisible Residents* (båda Tandem, £ 0:40 styck). Av vilka den förstnämnda är en genomgång av hela ufo-problematiken, skriven utifrån en måttfullt troende synpunkt — Sanderson såg själv ett par tefat, varav ett ganska märkligt — och utifrån bred beläsenhet och dito kunnande i ämnet. Medan den senare tar upp en intressant delaspikt, nämligen de UAO:s (Unidentified Aquatic Objects) som setts på väg upp och ner i både insjöar, floder och hav, och ställer den intressanta frågan om huruvida vi människor kanske rentav delar makten över jorden med en hel civilisation av osynliga jordbor, osynliga därför att de håller till nere på havets botten och håller kontakterna med yttervärlden (också utanför vår och deras egen planet) med hjälp av tefat. Och här kommer också både Bermudatriangeln och de mystiska ljushjul som setts från en del fartyg in i bilden. Också den en djärv bok med djärva

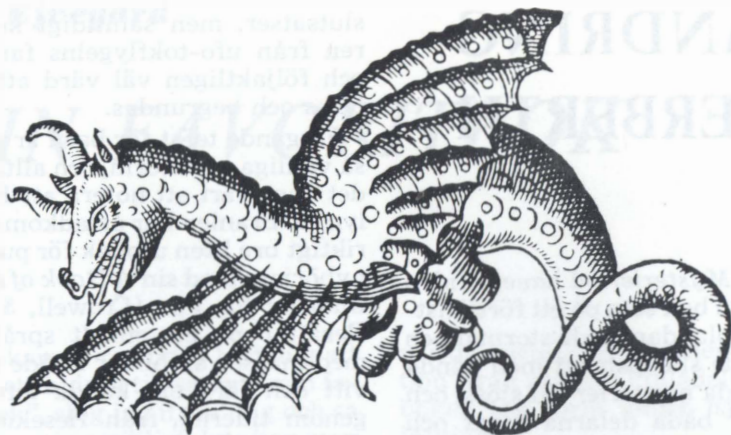
slutsatser, men samtidigt kemiskt ren från ufo-tokflygelns fanatism och följaktligen väl värd att både läsas och begrundas.

Flygande tefat för barn är ju inte så vanliga i bokform, och alltså kan det vara värt att notera att Franklyn M. Branley har åstadkommit en riktigt bra liten ufobok för purunga nybörjare med sin *A Book of Flying Saucers for You* (Crowell, \$ 4:50). Berättar på ett enkelt språk och med massor av bilder i både svartvitt och färg om kända tefatsfall genom tiderna, från Hesekiel och det ankrande rymdskeppet i Bristol 1270 och framåt, diskuterar olika tolkningar och förklaringar, och har till och med en rolig liten bildtest där envar kan pröva sin egen vittnesgillhet.

En lugn och sansad liten bok, med ofta verkligt roliga teckningar — Leonard Kesslers utomjordingar är delvis verkliga fynd — som är allmänt positiv utan att vara heltroende. Varför inte ge ut en liknande barnbok här också — eller över-sätta denna?

En svit goda och närande mysterier presenteras på ett förtjänstfullt sätt, med alla något så när säkra fakta i målet och utan överdriven strävan att övertyga läsaren om någon bestämd tes, i Kenneth B. Platnicks *Great Mysteries of History* (Stackpole Books, \$ 6:95). Börjar med tre mystiska dödsfall och en oavslöjad mordare, Hammar-skjöld, sir Edmund Berry Godfrey och Amy Robsart resp. Jack Uppskäraren — just i det där sista sammanhanget är det skönt med en författare som lägger fram fakta och redovisar en del av de misstänkta (men lustigt nog inte den som sannolikt gjorde det), men däremot inte ger den definitiva lösningen, som normalt brukar vara olika hos varena författare i ämnet. Sedan följer tre "okända identiteter": mannen i järnmasken (som var av sidan), mysteriet med Ludvig XVI:s son (som kan ha varit identisk med den berömde amerikanske fågelmålararen Audubon) och den eventuellt överlevande storfurstinnan Anastasia.

Och över en helförsvunnen engelsk 1500-talskoloni i Amerika, en tom tsarkista och en spårlost försvunnen amerikansk domare går Platnick sedan vidare till mer storslagna mysterier. Ett kort men bra kapitel om Mu och andra försvunna kontinenter hyfsar ekvationerna där på ett förtjänstfullt sätt, Atlantis redovisas kortfattat med en viss tonvikt på Thera, förkolumbianska förbindelser Amerika—Europa diskuteras och Gerald Hawkins Stone-

De tre allra populäraste draktyperna. Bild från 1658 ur Krutchs *Fabeldyr*

hengeforskningar får ge sista ordet om Stonehenge. Varefter det hela avrundas med ett par mysteriösa djur, yetin i Himalaya och Nessie i Loch Ness. Alltsammans i korta men faktsäckade artiklar, som alltså genomgående är ute efter att informera snarare än att övertyga.

Från historien till framtiden med Jules Silvers *Prophezeiungen bis zur Schwelle des 3. Jahrtausends* (Ramon F. Keller Verlag), en bok som hotar med mäktiga bistra tider i fortsättningen. Volymen är nämligen en sammanställning av allehanda profeter genom tiderna, både folkliga och mer kyrkligt lierade, och tyvärr visar de hela bunten upp en rörande samstämmighet om att vi tydligen kan vänta oss ett rent rysansvärt ruskigt världskrig så småningom, där alla mördar alla med de mest fruktansvärda vapen ända tills det efter den stora slutstriden, som skall färga Rhen röd

av blod, knappt finns en enda människa kvar. Vartill kommer att detta tydligen skall ske redan före år 2000, och att diverse siare till råga på olyckan också tänker utsätta oss för diverse högst obehagliga naturkatastrofer som påbröd till dessa krigiska vidrigheter.

Silvers bok är alltså en sammanställning av profetior om världens framtid från olika tider, något i stil med Erland Sundströms gamla trevliga *Siare och sibyllor* men till skillnad från denna sansade bok tämligen högradigt troende på alltsammans, vilket utsätter staccars Silver för en del svårigheter när han skall jämkas samman folk som profeterar litet väl motstridigt inbördes. Uppdelad i tre delar, varav den första är en intressant levnadsbeskrivning och spådomsredovisning för en av Tysklands mest berömda framtidsskådare, den bayerske "skogsprofeten"

Mühlhiasl (1750—1825). Medan del två är ett allmänt hopkok på en rad kända framtidsskådare ända fram till Cayce och Jeane Dixon (Anton Johansson, "ishavsprofeten", är också med på några hörn, och man märker att de troende nu klokt nog har droppat de årtal som ursprungligen var fästade vid hans profetior). Och tredje delen är en kort genomgång av åtta av de mest berömda antika sibyllorna och vad dessa hade att förmäla om framtiden. En givande sammanställning byggd på mycken kunskap, något skämd av att författaren tyvärr alltså tror obetingat på det mesta, men dock med massor av material för den som är intresserad av gamle vännen Nostradamus och hans många kolleger genom tiderna.

De båda forskarna F. Ll. Griffith och Herbert Thompson gjorde sig år 1904 mäktiga förtjänta om alla magers tacksamhet genom att ge ut en av världens äldsta och mest berömda svartkonstböcker, den gamla egyptiska handskrift som kallas Leidenpapyrusen, i engelsk översättning. Och nu har lika förtjänstfulla Dover Books furnerat en nyupplaga av detta märkliga verk åt en ny generation mager, *The Leyden Papyrus. An Egyptian Magical Book* (Dover, \$ 2:50).

Det rör sig om en gammal svartkonstbok från 200-talet e.Kr., som påträffades i Tebe någon gång vid 1800-talets mitt. Det mesta är magi och bygger på gammalegyptisk sådan, om ock något litet påverkat av hellenistiskt tänkande; därtill ingår också en del huskurer och goda medicinska råd. Sannolikt lär det väl ha rört sig om en utövande klok gubbes motsvarighet till våra egna allmoges svartkonstböcker (Sjätte och sjunde mosebok etc.) förr i världen, och som sådan är boken otvivelaktigt av stort intresse för envar magiskt intresserad. Framför allt därför att den i så mycket går tillbaka på högst avsevärt mycket äldre folktro och magi, långt ner mot det verkligt gamla Egypten.

Och texten ges här tvåspråkigt, med den ursprungliga demotiska texten (dock med våra vanliga bokstäver, lyckligtvis) på vänstersidorna och en löpande engelsk översättning till höger. En något tveksam sådan dock, för det flitigast använda typografiska tecknet är detta: ?. Men med eller utan frågetecken är boken rätt fascinerande med sin djupdykning rätt ner i antik folktro med rötter ännu längre tillbaka, och redan åldern gör den ju till en klassiker av rang.

Och för den som är intresserad av modernare svartkonst kan näm-

nas att katolska kyrkans exorcismritual redovisas oavkortad och på både engelska och latin i Craig Karpels *The Rite of Exorcism* (Berkley, \$ 1:50), en troende antologi i hela detta för närvarande så filmpopulära ämne djävulsbesättelse och exorcism. Och utöver denna utmärkta hjälpreda för den lille hemmaexorcisten — men försök hellre med latinet än med engelskan, för det låter mycket klangfullare — finns här också artiklar om besättelse såsom sådan och vad man gör åt den, några berömda fall genom tiderna och ett särskilt kapitel om exorcism i den judiska traditionen av antologisten själv. Fler präster än sensationsjournalister bland författarna, bl a två jesuiter, så boken är något så när måttfull och svävar inte ut i alltför vilda historier utan några som helst källangivelser. Och dessutom kan det ju alltid vara trevligt att ha den kyrkliga exorcismritualen stående i sin ockulta bokhylla. Och det rentav på ädelt och välklingande latin!

Över till våra gamla goda förbindelser med rymden tillsammans med unge nyzeeländaren Robin Collyns, en synnerligen hängiven man som inte lider av några tveksamheter där han energiskt traskar fram i Dänikens efterföljd. Debuterade för ett par år sedan med *Did Spacemen colonise the Earth?*, en bok där frågetecknet i titeln sannernligen inte hade några efterföljare mellan pärmarna, och vidareför nu å det energiskaste sin bevisning i *Laser Beams from Star Cities?* (Pelhem Books, £ 4:25), där han alltså fortsätter med sin princip att verka likasom litet frågande på omslaget, men sedan gnuggar läsaren desto hårdare i sina åsikter sedan han väl fått honom mellan skål och vägg.

Teorin bakom det hela är alltså att vi människor sannolikt har kommit rymdande hit — i förra boken lade Collyns fram ett stort antal bestickande bevis för att vi troligen kom från en planet kring den 26 ljusår avlägsna Lyra — eller också kan ha tillverkats på platsen av befintligt genetiskt material. Här

kör Collyns hårt med bl a de egenomliga skålmärken som faktiskt påträffats på klippor litet varstans i världen, och som enligt honom har åstadkommit genom laserstrålar, vilket fortfarande enligt honom själv är ett entydigt bevis för hans tes. Det högädlade blåa blodet var faktiskt reellt blått en gång i tiden, eftersom de här tidiga topparna höll sig med en annan syrebärare i blodet än hämoglobinet, som gjorde dem ädelt blåa att beskåda. Kristus själv var för resten utomjordare, det säger han tydligt på flera ställen i Bibeln, och eftersom evangelisten Johannes var från stjärnbilden Ophiuchus, sannolikt från andra planeten kring Barnards stjärna, 70-Ophiuchi, så kan ju Jesus också ha varit därifrån. Dessutom berättar ju ett nyupptäckt arabiskt manuskript att Betlehemsstjärnan i själva verket var "ett ljusklot" (givetvis ett rymdskepp), som färdades fram några meter över marken.

Beklagligt nog ger Collyns inga källhänvisningar till det där nyupptäckta arabiska manuskriptet, och samma sak gäller lika tyvärr också för de flesta andra av hans märkliga påpekanden, varav det ovan citerade bara är en ringa, ja, försvinnande bråkdel. Så tyvärr vågar jag inte helhjärtat gå i god för vartenda påstående han gör — men däremot garanterar jag att detta förvisso är en rolig nöjesläsning för envar rymdförfäderligt intresserad.

Och bilderna till krönikan är hämtade ur en liten nyttig dansk ungdomsbok, J. W. Krutchs *Fabeldyr* (Munksgaard, dkr. 39:75), som klart och koncist och med en viss humor här och var redovisar de vanligaste av de många fabeldjur som människan har skapat åt sig genom tiderna — enhörningen, sjöjungfrun, fåglarna Fenix och Rock, drakar, salamandrar och basilisker, varulven och mantikoran och diverse andra. Därtill — vilket jag inte är riktigt säker på att jag går med på — med också yetin och Loch Nessodjuret instuvade bland fabeldjuren. Bara 127 sidors utrymme för ett rikt urval fabeldjur, så text-

Enhörning ur en bok från 1551.

GLÖM EJ FÖRNYA PRENUMERATIONEN ! !

MOT EN HÖGRE
FÖRSTÅELSE INFÖR DEN
NYA TIDSALDERN
AQUARIUS

INTRODUCTION ÖVER-
SÄNDES KOSTNADSFRITT
UTAN FÖRBINDELSE

OSIVAO, BOX 1048
162 12 VÄLLINGBY 1

BUDDHASASANAFÖRLAGET Box 5158, 102 44 Stockholm

Skrifter ur den buddhistiska palikanon:

Buddhas tal till Sigala
24 sidor, ca 16:—

**Buddhas tal till Kalamafolket/
Talet om rätt syn**
40 sidor, ca 19:—

Övrigt:

Buddhismen i ett nötskal
av Narada Maha Thera
80 sidor, ca 15:—

Buddhistisk meditation
av Francis Story
32 sidor, ca 7:—

I bokhandeln eller direkt från förlaget

Bäste Sven Magnusson!

Du kanske har hört det förr, men jag vill i all vänlighet uppmana Dig, att sluta upp med att vara så enögd i Din religiösa syn!

Du kritiserar Kristus ofta och hårt, men jag ser aldrig att Du kommer med någon kritik emot alla dessa swamis och gurus, som Du så outtröttligt skriver om i nummer efter nummer av Sökaren. Har Du synat dom i sömmarna ordentligt?

Jag har varit så glad och tacksam för Sökaren, men nu har jag en känsla av, att den har sparat ur på något vis. Om Sökaren skall vara objektiv till alla religioner, så går det ju inte an att bara söka fel och brister i en enda, dvs. kristendomen. Det har varit så mycket intressant att läsa i tidningen i alla år, men måste vi veta allt om denna oändliga ström av swamis och gurus? Det finns ju så mycket annat, som kan intressera oss sökare.

Jag har full förståelse för, att det kan vara svårt att få tag i intressant material för tidningen. Jag vill tacka för artikeln av Alf Ahlberg i senaste numret (9) av Sökaren och önska allt gott om framtiden. Du Sven Magnusson får, liksom Kristus, tåla lite kritik!

Ethel Hedelin

Kommentar

I våra dagar besöker swamier, guruer, filosofer och andra företrädare för icke-kristna eller nya religioner och vishetslärar Sverige. De brukar framträda inför små grupper eller auditorier. Ofta har de Indien som hemland. I stor utsträckning säger de helt andra saker om världen och livets mening än de många präster som förkunnar kristen tro. Och det är bland tidningar Sökaren — och ingen annan — som informerar om detta på ett positivt sätt.

Profeten

Av Sven Rosén

Kontakt

Kvinnlig sökare söker manlig d:o. Du bör liksom jag vara i 50-årsåldern och tycka om naturen, ett sunt och enkelt levnadssätt, musik m m. Skriv till "Livets glädje", Sökaren f.v.b.

Hårt provad, ensam utländska i Blekinge (svensk medborgare), 54 år, smärt, ungdomlig med öppet sinne för livets etiska och estetiska värden, mångsidiga intressen, bla alla gränsvetenskapliga ämnen — livets mysterier — men främst djur, växter, musik, hemmet, söker kontakt med likasinnad, sann djur- och naturvän.

Svar till "Manitou", Sökaren f.v.b.

Brevkontakter önskas över hela Norden med 50—60-åringar. Är själv en 51-årig fränskild kvinna med ett intressant arbete bland gamla papper och böcker, men saknar vänner med intresse för t ex meditation, reinkarnation och andra dolda frågor och svar. Har upplevt att livet kan vara svårt och ensamheten tung, men då kan ett brev vara en uppmuntran till fortsatt sökande, ett utbyte av erfarenheter.

Svar till "Tankeutbyte", Sökaren f.v.b.

Pris för kontaktannonser: 20 öre per ord + 2:— i eftersändningsavgift, dock tillsammans minst 7:—. Moms. inräknad.

Gåvor

Roland Eriksson, Alingsås, 125:—; Karl Österholm, Falun, 7:—; Lars-Robert Hagman, Enskede, 50:—; Statens Kulturråd, 40.000:—.

Summa kronor 40.182:—.

Hjärtligt tack!

SM

BOKRECENSIONER

BHAGAVAD-GITA SOM DEN ÄR

Bhagavad-gita är hinduernas käraste bok. Den är ingen helig bok, men läses av de flesta hinduer.

Indien är ett land som alltjämt är hinduiskt i den meningen att 90 procent av befolkningen är hinduer. Bhagavad-gita är översatt till samtliga indiska språk och dialekter och anses av inderna själva vara SARALA SANSKRIT PRAWESHIKA, dvs. ett lätt förståeligt verk. Varje allvarlig sanskritstuderande och sanskritlärare mediterar på verser hämtade ur Bhagavad-gita. Bhagavad-gita är vedaskrifterna koncentrerade och förenklade för alla människor.

I Europa anses Bhagavad-gita vara svår att förstå. Orsaken till detta är att Bhagavad-gita är ett verk författat och mediterat på sanskrit, ett indiskt språk som utgör den ariska kulturens grund. Indierna av i dag lever med sanskrit och tänker i dess logik. Europeer tänker annorlunda på grund av sitt judiskt-kristna kulturarv. Ord som Nirvana, Moksha, Bhakti, Shagunbrahma, Shraddha etc. har inga europeiska motsvarigheter och kan därför vantolkas med en terminologi hämtad ur det kristna kulturarvet. Nirvana är inte frälsning, en avatar är ingen frälsare; Shraddha och Shagunbrahma kan inte översättas, utan måste förklaras av någon som har hängivenhet för sanskrit.

Krishna-hängivenheten finns överallt i Indien, men en verklig Krishna-Bhakti-rörelse spårar man till Bengalen, där en grupp ledare med namnet "Vaisnava Acaryas" verkade. (Krishna-Bhakti kallas i dag "Krishna consciousness", dvs. Krishna-medvetande, av Hare Krishna-rörelsen.) Bland dessa acaryas är namnet Bhaktivinod Thakura ett stort namn för Krishna-Bhakti-rörelsen i Indien. Mahaprabhu Caitanya är den som predikade Krishna-hängivenhet, och Bhaktivinod Thakura förde vidare hans tradition.

Prabhupadaji är en av dessa märkliga män i en kedja av gudomliga paramparas (efterföljare) som för ut Krishna-Bhakti i världen, och speciellt till västerlänningar. Han har översatt Bhagavad-gita till engelska och gjort utförliga förklarande kommentarer. Att hans bok fått titeln "Bhagavad-gita som den är" och anses vara "autentisk" är faktiskt ingen överdrift, eftersom den kommer just från en person som så nära står den miljö och den andliga kraft som Krishna-rörelsen grundar sig på.

Endast genom hängivenhet till Krishna kan intellektet få den kraft som är nödvändig för att förstå Krishnas budskap i Bhagavad-gita. Då blir också det språk som Krishna talar, dvs. sanskrit, enkelt att förstå utan tillkrånglade grammatiska regler.

Bhagavad-gita som den är av A.C. Bhaktivedanta Prabhupada är en utmärkt fin översättning från engelskan av Ajit das och Vegavan das vid Krishnakollektivet Korsnäsgråden, 140 32 Grödinge. Det är den andra översättningen till svenskt språk efter Nino Runebergs gamla, och det är den första som gjorts och getts ut av hinduer.

Även sanskrittexten jämte en fonetisk transkription till västerländska bokstäver finns med. Det är en mycket enkel bok, precis som för alla hängivna hinduer. Det är Bhagavad-gita som den är.

Prashant Lal

NYRELIGIOSITET I NORRLAND

Ananda Marga i Umeå, Baha'i i Jokkmokk, Ramakrishna i Kiruna — Lester Wikström målar upp visionen av hur nya religioner invaderar Luleå stift i sin prästmötesavhandling Nyandligt (Verbum-Håkan Ohlsson 1977, cirka 72:50). Så sensationellt är det nu inte, det märker man snart om man finläser boken. De grupper det gäller är oftast pyttesmå — Ramakrishnamissionens verksamhet inskränker sig till ett tredagarsbesök av en indier 1961! Nog verkar det mest som om Wikström har skrapat ihop vad han har kommit över för att få intressant stoff till sin bok. Den första delen av boken handlar f.ö. om mera välkända kristna marginalgrupper och har ett informativt avsnitt om Guds barn, som är bokens bästa.

Wikström har framför allt arbetat med bandade intervjuer och det ger boken värde som dokumentation på samma sätt som många artiklar i Sökaren. De fåtaliga och kortfattade analyserna håller däremot inte måttet, vare sig religiöst, psykologiskt eller sociologiskt. Att förf. ser det hela ur Svenska kyrkans synpunkt och söker efter en strategi för att motarbeta de nya riktningarna må vara hänt, men man efterlyser alltför ofta den öppenhet som var och en borde ålägga sig vid mötet med ett främmande religiöst system. Att den lutherska enhetskyrkans tid är ute också i övre Norrland har tydligen

kommit som en överraskning, och obehaget inför de nya smågrupperna gör att förf. inte riktigt vågar tillerkänna dem fullt existensberättigande.

Den trygga förankringen i en lokal religiös tradition (representerad av Laestadius och Rosenius) kan ibland vara till förfång för verklighetsuppfattningen: man är så van att se tillvaron ur in-vanda aspekter, att man helt enkelt inte kan tänka sig att det nya kan ha med verkligheten att göra. Jag nöjer mig med ett exempel. Wikström har ett utförligt kapitel om TM och tar framför allt upp de hinduiska elementen (bl a finns hela puja-ritualet i översättning, och han avslöjar rätt indiskret de hemliga mantras som ges). Tanken på att meditationen skulle kunna förmedla någon form av verklighet viftar han däremot snabbt bort. Det är inte frågan om "vetenskap i den mening vi är vana vid i vår västerländska kultur" — ett utsökt be-lägg för hur lätt etablerad protestantisk kyrklighet allierar sig med en positivistisk vetenskapssyn. Nu forskas det ju en hel del i sk högre medvetandetillstånd, men det gör förf. upp med på ett par rader genom att hänvisa till några skeptiska tyska professorer. Wikström är medveten om att många har haft nytta av TM och citerar själv flera uttalanden. Det är då märkligt att hans slutsats blir så helt negativ. Slutordet får Socialstyrelsen med sitt PM 9.9 1975, där det varnas för vissa former av yoga och meditationsövningar. Vilka former det är frågan om får vi inte veta, men man får intrycket av att Wikström vill generalisera det till att gälla meditation i allmänhet och då särskilt TM. Den kristna ersättning han pläderar för i kapitlets slut är mera välment än inspirerande: mera stillhet i kyrka och husandakt och i skolans morgonböner (!) eller sitt-och andningsövningar i skolans regi. Förlusten av en kontemplativ tradition inom större delen av den protestantiska kristenheten lär man inte kunna kompensera genom några små tillrättalag-ganden.

De nyreligiösa rörelserna är en utmaning mot Svenska kyrkan, det har Wikström rätt i, men frågan är om det inte är allvarigare än han tycks ana. Han talar om de nya rörelserna som en flykt från verkligheten, men man frågar sig då vilken verklighet det gäller. Vad är Svenska kyrkans verklighet idag? Är det en ärevärdig tradition från bibeln och Luther och Rosenius? Är det dagens svenska samhälle, där politiska, sociala och ekonomiska problem är livs-

luften? Hos många människor idag möter vi dragningen till en transcendent verklighet, som Svenska kyrkan inte tycks vilja kännas vid. Hur skall den få tillfredsställelse, om kyrkan inskränker sig till att tala om det horisontella, om behov av trygghet och gemenskap, om solidaritet och medmänsklighet, men glömmer bort att alltsammans faktiskt grundas i bibeln på insikten om en högre, andlig och av de jordiska skeendena oavhängig verklighet? Så länge tillvarons transcendenta djup är omedvetet för många kyrkomän kan inget prästmöte i världen hindra människor från att söka sin gudskontakt på annat håll.

Per Beskow

VRÅNGBILDER AV NY TRO

Den gamle missionsförbundaren Erland Sundström har begått en polemisk skrift med titeln "*Villfarelsens vindar och väckelsens ande*" (Den kristna bokringen, 1977). Det är en religiöst naiv vidräkning med trosformer som författaren utifrån en snäv kristen föreställningsvärld inte kan acceptera och undviker att se något gott i.

Den karismatiska väckelsen — med extas, tungomålstal, profetior och helbrägdagörelser som "Andens nådegåvor" (karisma betyder nådegåva) hyllas — men Jehovas vittnen, mormoner, TM-meditationen, scientologin, Tongil-familjen och spiritualismen avvisas som villoläror. — Det är dock tydligt att författaren har större respekt för mormoner och Jehovas vittnen än för de övriga.

Den sakliga halten i uppgifterna om Jehovas vittnen och mormoner kan jag inte bedöma. Men i övrigt kan sägas att det rör sig om ett ovetenskapligt arbete — möjligen medvetet tillrättalagt med tanke på en läsekrets av bla pingstvännar — präglad av religiös vidskepelse, naiv bibeltro och låg tolerans i förening med tvärsäker tro på den egna lilla livsåskådningen. Författaren har inte strävat efter att ge korrekta informationer, utan har skrivit i en sådan attityd att läsaren inte kan ha tilltro till honom. Den som är sakligt intresserad av de behandlade rörelserna har ingen användning för hans bok.

Med ensidigt negativa uttalanden, många oriktiga uppgifter och en skrivstil, där förklenande formuleringar radas upp, bär Erland Sundström falska vittnesbörd om människor med annan tro än hans egen.

Avsnittet om tron på "själavandring" är felaktigt: dr Reima Kampman i Finland har inte "kunnat utreda hur tanken på förutställvaru uppkommit", utan han har endast undersökt fall, där *hypnotiserade personer* pratat om tidigare existens, och han har funnit att

man ej *genom hypnos* kan få kännedom om tidigare liv. Vad Sundström välvilligt skriver om "deprogramming" är svagt och helt vid sidan av saken. Att en objektiv beskrivning av Tongil-familjen ser ut på ett annat sätt än hos Sundström, är helt klart. Samma gäller om TM.

Dt är rent ut sagt en bedrövlig bok som fillic. Erland Sundström — författare till läromedel i religionskunskap! — har skrivit. Den sprider fördomning bland enkla kristna, som får boken i sin hand.

SM

TYSK PARAPSYKOLOGIBOK ÖVERSATT

Det andra världskriget medförde en hel del förändringar för vetenskapen här i landet. Den tyska vetenskapliga domansen bröts och hämtade sig aldrig mera. Efter kriget skedde en orientering västerut av den vetenskapliga informationens källflöden.

Den kunskap vi i dag har inom parapsykologin har vi övervägande hämtat från det engelsk-amerikanska språkområdet. Det gäller även information om forskning och uppmärksammade spontanfall på kontinenten.

Det är därför alltid lika roligt, när man i sin hand får en bok av kontinentalt ursprung. Bernces förlag har givit ut *Den fantastiska vetenskapen* med undertiteln *Parapsykologin — beviset för det otroliga*, 1977, ca 260 sidor.

Två i detta sammanhang okända namn står bakom, Peter Andreas och Caspar Kilian, journalist respektive fysiker. Den alltid lika kunnige och trivsamma bokslukaren Roland Adlerberth har översatt från tyska.

Boken är ett strövtåg genom hela den moderna parapsykologin inklusive dess gränsområden, som många "klasiska" parapsykologer förgäves försöker hålla utanför ämnet. Om man lusläst det mesta av den gränsvetenskapliga genren under 70-talet, så bidrar kanske inte den här boken med att så där väsentligt höja kunskapsnivån. Det mesta kan vi redan. Men det finns en hel del nya värdefulla vinklingar och tillägg.

I 18 olika stora, men välmatade kapitel tas det mesta i branschen upp, såsom prekognition, den cybernetiska och den parapsykologiska människomodellen, drömmar, REM-sömn, klar-drömmar, astralprojektion, neurofysiologi, Backstereffekten, Kirlianeeffekten, rymdtelepati, Rosenheimfallet, psykokenesi, Geller, Ted Serios tankefotografier, filippinsk kirurgi, spiritualismen, tankeenergi, bandröster, UFO, meditation och biofeedback. Jag kan inte på rak arm komma på någonting som saknas, även om en del ämnen behandlas

mera i förbigående.

Det man kanske noterar, är att flera ämnen återkommer i kapitel efter kapitel med journalistiskt drivna kapitelrubriker, som inte alltid täcker innehållet. Det blir ibland lite rörigt, ungefär som tre skålar på ett matbord, samtliga innehållande en blandning av socker, salt och peppar. Boken hade nog vunnit på en stringentare strukturering. Värdet av en populärvetenskaplig bok ligger ju inte minst i de spår den sätter i långtidsminnet. Nu har jag en känsla av att mycket går förlorat i onödan. Synd faktiskt.

Författarna framhåller värdet av att bekämpa legendbildningen inom området genom att visa aktning för källorna. Man påpekar noga de felaktigheter som är i svang om den amerikanske astronauten Edgar Mitchells telepatiexperiment i rymden.

En legendbildning kan vi aldrig helt undgå inom ett område, som fascinerat den djupa folksjälens så mycket som parapsykologin och dess gränsvetenskaper. En noggrannhet med källuppgifter är därför av nöden tvungen.

Men det är inte alltid lätt att kontrollera svårtillgängliga källor. Sålunda får vi veta att den gode Nils-Olof Jacobson vägt själen hos döende människor, en oriktig uppgift som vid det här laget gått åtskilliga varv jorden runt.

En annan legend man underblåser, är den om den ryska parapsykologins stora resurser. Men det är egentligen småsaker. Skall man kontrollera alla uppgifter blir det aldrig tid över att skriva någon bok. Och vi föredrar nog i så fall boken. Detta sagt även med tanke på att boken förefaller ha tagit sin tid att skriva. En del avsnitt ligger nog lite efter i tiden.

Men boken har stora förtjänster. En är att man kunnat packa in så pass skilda fenomen och intressant detaljinformation inom ramen för en bok. Har man elementära förkunskaper eller inte är alltför skeptisk, kan den tjäna som introduktion.

Jag skulle personligen tro, att parapsykologins viktigaste uppgift är att bevisa, i esoterisk terminologi, existensen av eter- och astralplanen. Det genombrott man allmänt väntar sig världen runt blir sannolikt på denna front. Boken har förtjänsten att gå direkt på denna kärna. Som en röd tråd löper temat från pärm till pärm.

På ett mycket värdefullt sätt tas problematiken med de utomkroppsliga upplevelserna upp. Det talas om kroppen, bioplasmakroppen (eterkroppen) och finmateriekroppen (astralkroppen). Bioplasman åstadkommer effekter nära den fysiska kroppen, och finmateriekroppen, till vilken vårt medvetande eller egentliga jag hör, kan lämna den fysiska och åstadkomma fjärran effekter. En mycket stor del av resone-

manget är uppbyggt kring finmateriekroppen.

Mig veterligt har inget översiktligt parapsykologiskt verk nått så nära det väsentliga.

Lennart Lidfors

INRE FRIGÖRELSE

Hardy Olson har i sin bok *Inre frigörelse* gjort en jämförande beskrivning av några olika personlighetsteorier med särskild betoning på Jungs psykologi. (Studentlitteratur, 1977, 182 s., ca. 39:—)

För varje psykologisk teori gör han en sakligt nykter och korrekt presentation av huvudtankegångarna, och boken blir på så sätt en alldeles utmärkt introduktion till dessa teorier. Han har valt att särskilt behandla C.G. Jung, Karen Horney, Ronald Laing, Rollo May, en svensk psykolog Björn Sjövall och — det indiska yogasystemet.

Det är utan tvekan ett mycket gediget arbete, och Olsons "grepp" på ämnet är också intressant. I den löpande presentationen av varje teori fogar han in hänvisningar (med en mindre stil) till de övriga teorierna i boken och påpekar kort och sakligt de väsentliga likheterna och skillnaderna. Han följer också upp vissa genomgående temata i de olika teorierna, tex hur de ser på fantiserande, hemligheter etc.

Det viktigaste genomgående temat är givetvis det som anges av titeln: inre frigörelse. Den avgörande likheten mellan de olika teorierna är att de behandlar det som i grunden är det viktigaste i varje människas liv, hennes egen personlighetsutveckling, hennes medvetandegörande, hennes inre frigörelse.

Författaren försöker inte dölja att detta är ett angeläget ämne för honom personligen. Han talar i förordet om att han haft stor hjälp för förståelsen av dessa teorier både av meditation och av en terapigrupp, där han varit medlem. Att ämnet har känts viktigt för Olson hindrar honom inte på något sätt att vara saklig, precis, korrekt, ja ibland rentav litet torr. En person som vill läsa en bok om inre frigörelse för sin egen personlighetsutveckling, skulle förmodligen inte alls stötas av det mer intensiva engagemanget som man möter hos tex Jung eller Rollo May.

Ibland tycks rentav något väsentligt gå förlorat genom den nyktra attityden till ämnet. Han presenterar exempelvis Jung och Horney som två tämligen besläktade själar, trots att de, när det gäller att hjälpa en människa på vägen mot större personlighetsutveckling, ligger ljusår ifrån varandra — om man nämligen läser dem med litet känsla. Jung engagerar, stimulerar och öppnar ögonen för livets hemligheter och dess grundläggande värden. Horney kan visserligen också engagera och sätta tan-

karna i rörelse, men hon gör det på ett destruktivt sätt, så att även de viktiga strävandena i en människas liv får ett sjukligt skimmer, blir neurotiskt eller rentav psykotiskt.

Jung kan också avslöja avgrunds djupen i människans inre, de onda, djuriska, nästan djävulska impulserna som människan också är utrustad med i det som Jung kallar Skuggan. Men detta är ändå något helt annat än att tolka en människas viktigaste angelägenheter som utslag av tex neurotisk "ärelystnad" och stolthet, eller att se "den självutplånande lösningen i kärlekens tecken" som ett sätt att lösa inre konflikter. Så vill Horney tolka människors strävanden, och det kan nog i en del fall tyckas stämma ganska bra, men för de flesta människor måste läsning av hennes böcker leda till att också de mest positiva av deras strävanden får en neurotisk karaktär.

Nu vänder sig Olson kanske mer till forskare och psykologer, och de uppskattar i regel ett övermått av saklighet. Det är förtjänstfullt att Olson försöker väcka intresse för basala frågor om människan också bland fackfolk. Ett sätt är säkerligen att, som han gör, påvisa hur vissa tankegångar har kommit igen på ett likartat sätt hos olika ledande psykologer. Det vore för mycket begärt att han verkligen skulle kunna göra en övertygande syntes av deras olika

Kosmobiologiska Institutet

Carl Lidman

3:e upplagan av Reinhold Ebertins lärobok i astrologi
Kombinationer av Planetinflytanden
kan nu rekvireras
Pris 98:— + porto
Även undervisning i astrologi samt utarbetande av horoskop
Frimarksvägen 33, 122 47 Enskede
Tel. 08/48 80 58

teorier, men redan de sakliga jämförelserna av olika temata måste ses som en rimlig väg att föra diskussionen vidare. Mer inträngande analyser av utvalda delproblem, ungefär som i Ivar Alms "Från Freud till Jung", saknas i huvudsak i Olsons bok. Men andra kan säkert gå vidare och då ha stor hjälp av det han gjort.

En förvånande formell brist, som allvarligt minskar bokens användning för fortsatta diskussioner, är att alla citat saknar sidhänvisningar. Bokens framställning bygger i stor utsträckning på en presentation genom direkta citat, men i samtliga fall gör författaren ändå bara hänvisningar till tjocka böcker på hundratals sidor. Sådana hänvisningar är naturligtvis helt meningslösa.

Nils Wiklund

Tigerns Tand — Häftad Pris 25:—

The Tiger's Fang — Pocketupplaga Pris 25:—

Boken beskriver den unika färderna till Gudsförverkligande som Paul Twitchell företog tillsammans med ECK-Mästaren Rebazar Tarzs. Läsaren tas med på en färd bortom tid och rum, bortom det Universella Sinnet in i hjärtat av SUGMAD SJÄLVET. Det som gör denna bok till ett andligt dokument utan like är, att den både är det mest spännande äventyr som någonsin nedtecknats och en praktisk vägledning till världarna bortom det jordiska.

Främlingen vid Floden — Häftad Pris 18:—

Stranger by the River — Inbunden Pris 35:—

På ett poetiskt språk beskrivs här de upphöjda samtalen mellan Rebazar Tarzs och hans lärjunge Peddar Zaskq vid floden Jhelums stränder i Kashmir. Poesin, den rena skönheten och den storslagna visdomen, som uppenbaras sida efter sida är lika stor som i de forntida heliga skrifterna. Den kan jämföras med Gibrans Profeten, William Blake's mystiska 1700-tals dikter och Uppenbarelseboken. Den är en esoterisk skrift som framlägger den inre sanningen på ett sätt som alla kan förstå.

Kan beställas från:

ECKANKAR Stockholm Satsang Samfund

Gästrikegatan 18 113 34 Stockholm Tel: 08/30 77 56

MYNDIGHETER AUKTORITET

I varje land finns det myndigheter, som fattar beslut och bestämmer över människor. Vi enkla medborgare tror gärna att vad en myndighet tillkännager har stor saklig tyngd. Vi uppfattar den som en auktoritet.

En myndighet är en stor, officiell byggnad, med experter och beslutsfattare, representerande makt, intelligens, kunskaper och omdöme. Där finns folk som kallas generaldirektör, professor, avdelningsdirektör, byråchef.

Men bakom de imponerande ämbetena, titlarna, finns alltid människor med människors svagheter, fördomar och personliga särdrag. Ibland gör de ett bra jobb, ibland får de arbetsuppgifter som de varken har lust eller fallenhet för. De kämpar sig kanske igenom sina uppdrag och känner lättnad när de avslutats.

Till myndighetspersonernas åligganden hör att bestämma. Detta sker, naturligtvis, i myndiga ordalag, med ämbetets tyngd. Perso-

ner som gjort karriär inom politiken, administrationen eller vetenskapen har vant sig vid att tala och handla med auktoritet. Vad de säger bedöms alltid vara av största vikt, människor lyssnar, och de blir vana vid att vara auktoriteter, de får sin identitet som sådana.

Men, i verkligheten — hur mycket av insikter ligger bakom uttalandena, besluten? Ibland är det inte så mycket, utan kanske i stället en bastant bunt fördomar, en tendentiös utredning, hörsägnar, tidningsartiklar... Ty bakom regering, socialstyrelse etc. finns alltid människor, inte en övermänsklig institution.

Jag skriver ned dessa reflexioner, sedan jag läst Svante Nycanders debattbok "De fördömda scientologerna", som anmäls i nästa nummer. Författaren visar på vilka lösa grunder som bl a den svenska socialstyrelsen har fördömt scientologerna och deras narkomanvårdsprogram Narconon.

Men det är inte bara Nycander

som inspirerat mina tankar. Jag har också i gott minne FOA-Eriks-sons okloka uttalanden om UFOs, det amerikanska flygvapnets och professor Condons bortförklaringar av samma fenomen och medicinska auktoriteters nonchalanta ointresse för den vegetariska hälsorörelsen — innan den blev så relativt socialt etablerad som den är i dag.

Så se gärna upp litet med myndighetspersoner, som uttalar sig och bestämmer utifrån sitt ämbete med, som det synes, tyngd och auktoritet, men inte sällan utifrån otillräckliga kunskaper.

Det ligger inget oomtvistligt extra värde i vad vetenskapsmän, experter etc. säger bara därför att de uppnått en position. Även de måste ta reda på, skaffa sig kunskaper, tänka efter för att kunna säga något vettigt. Ofta är deras expertområde litet, men beredvilligheten att uttala sig om allt kan vara desto större.

SM

SÖKAREN

Nr 1 1978 Årgång 15

Adress: Box 3063, 103 61 Stockholm 3

Postgiro: 70 60 47-8

Bankgiro: 372-8128

Telefon: 08/69 60 27

Red o ansv utg: Sven Magnusson

Sökaren är en oberoende tidskrift för livsåskådningsfrågor, där skilda meningar kan föras fram.

För varor och tjänster som utbjuds i annonser i denna tidskrift svarar endast annonsörerna själva.

Tryckt hos Sjuhäradsbygdens Tryckeri AB Borås, 1978

ISSN 0038-0504

PRENUMERATIONSPRISER

Helår (10 nr) 60:—

Halvår 32:—

Annonsspriser (moms tillkommer):

Helsida 650:—, halvsida 400:—, småannonser 15:— per spalt-cm men minst 45:—.

INNEHÅLL:

Yoga Center 4

TM är en ofarlig avslappningsmetod 6

Eva och Stefan Heinstedt:

Acem, en norsk TM-organisation 8

Ivan Troëng:

Slagrutan 11

Polaritets-yoga 12

Försvar för en förlegad världsbild 14

Per Ragnar:

Reflexioner 15

Christine Husberg-Andersson:

Döden i USA och döden i Indien 16

Rolf Ejvegård:

Min favoritbok 24

Roland Adlerberth:

Utländsk bokvandring 25

Bilaga medföljer